

KNJIGE KOJE SU MIJENJALE POVIJEST

Pripremila Ruža Jozić,
školska knjižničarka Gimnazija Sesvete
webinar, 30. lipnja 2021.

***Knjige mijenjaju svijet.
Svi koji čitaju, to znaju!***

***GODINA ČITANJA 2021. U HRVATSKOJ
GODINA MARKA MARULIĆA
uz 500. godina od objave *Judite****

Knjiga – odraz stanja i promjena u svijetu

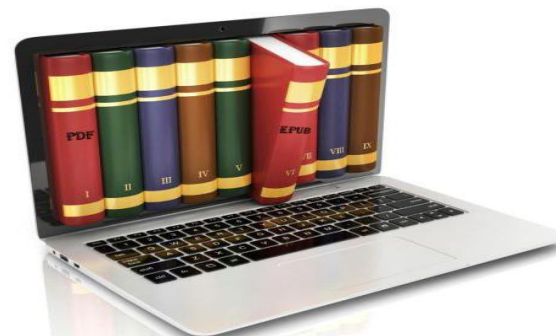

- **Pod dojmom alarmantnih vijesti u zadnje vrijeme, od drastičnih klimatskih promjena, katastrofalnih požara i poplava, do svjetskih pandemija, nametnula se ideja da *Noć knjige 2021.* posvetimo pojmu s kojim se misleći čovjek uvijek iznova mora suočavati: promjena i ljekovita moć knjige.**
- **Tema je to koja nas zahvaća u tolikoj mjeri da književnost na nju mora odgovoriti – i odgovara na svoj način otkad je ima.**
- **Stvaralačka moć knjige i književnosti ovdje tek počinje: u jednakoj mjeri u kojoj svijet svojim promjenama utječe na nju, knjiga povratno, katkad snažno i neočekivano, utječe na svijet.**

Knjige mijenjaju svijet

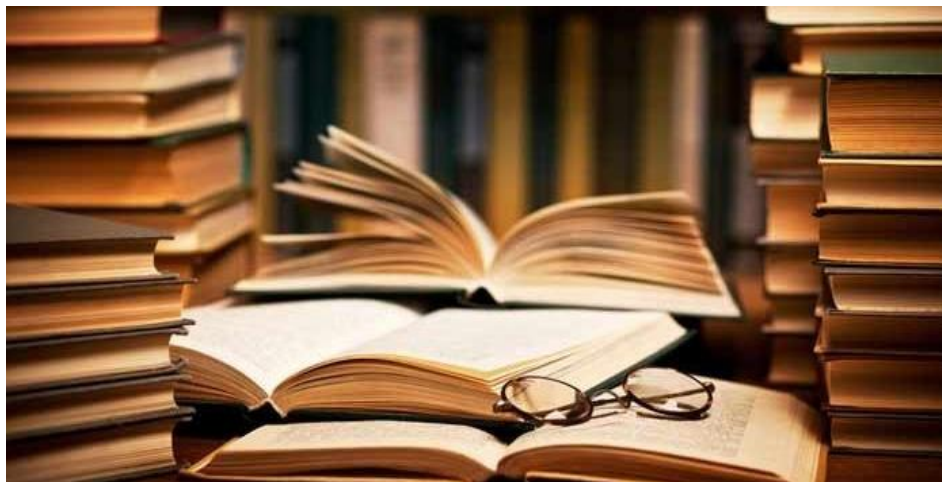
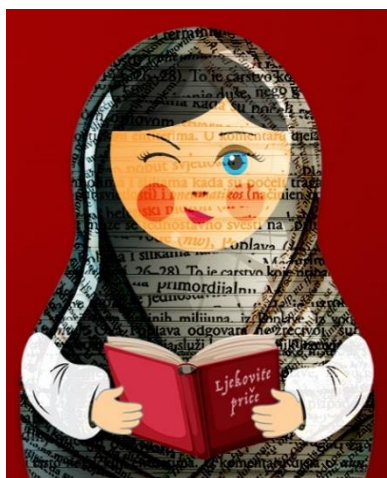

- U *Godini čitanja 2021.* želimo vas potaknuti da istražimo koje su knjige osobito zaslužne za pozitivne promjene u svijetu kakav poznajemo.
- Čime su te knjige inspirirale ljude i na što su ih potaknule?
- Kako su utjecale na čovjeka i kako su mijenjale njegov život, navike i vrijednosti?
- Koje nas knjige i danas nadahnjuju na promjene, unatoč svojoj starosti?
- I konačno, kakve bi knjige valjalo pisati ili čitati za svijet u kojem želimo živjeti i u kojem živimo?

Svaka knjiga je čin stvaranja, neovisno o tome je li riječ o romanu, znanstvenoj teoriji, povijesnom djelu, vjerskom tekstu ili polemici.

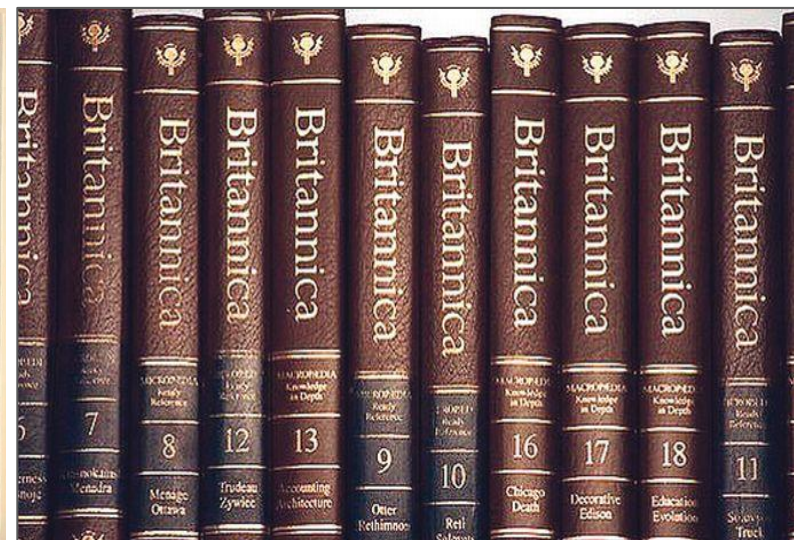
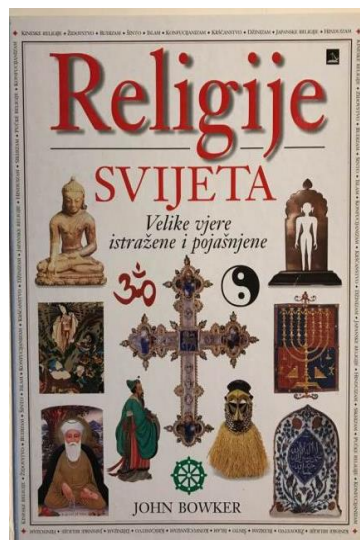
- Stare ili nove, knjige su promijenile živote i zapravo nas podsjećaju tko smo. Knjige su istodobno zrcalo i svjetiljka – reflektirajući nam vlastiti odraz nemilosrdnom iskrenošću i bacajući svjetlo na mračna mjesta, na ono nepoznato ili opasno. U knjigama nalazimo vlastite strahove, baš kao što u njima nalazimo utjehu i bijeg od stvarnosti. (James Naughtie)***

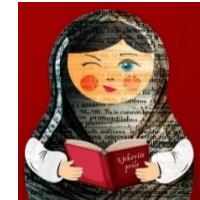
Knjige oblikuju naš svijet

- **Mnoge su knjige oblikovale naš svijet. One su mudre i prepune novih saznanja, radikalne i katkad čak šokantne, neke od njih iznenadile su nas svojim utjecajem, a mnoge nas i dandanas nadahnjuju. Neke predstavljaju ono najbolje od nas, druge ne, ali sve nas zajedno podsjećaju da je knjiga doista prijatelj koji vas nikad neće napustiti. Baš zato je toliko i volimo.** (Pavao Pavličić)

Počeci knjige

- Razvoj pisma bio je ključan u nastanku prvih civilizacija. Prva su se pisma razvila u Mezopotamiji već u IV. tisućljeću pr. Kr.
- Prve su se „knjige” pisale na: glinenim pločicama, svili, papirusu od trske, pergamentu (životinjskoj koži) i papiru (sprešanoj i osušenoj kaši od krpa).
- Knjige su gotovo jednako stare kao i samo pisanje, a njihova pojava označava prekretnicu između prapovijesti kad se priča čovječanstva prenosila samo usmenim putem i povijesti, kad se počela bilježiti za buduće naraštaje.

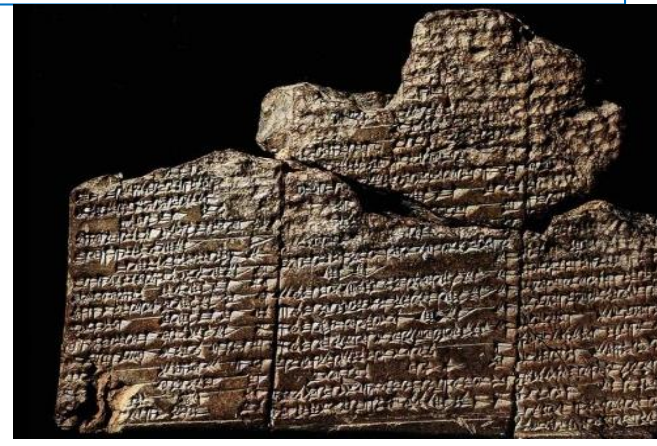

Svici i kodeksi

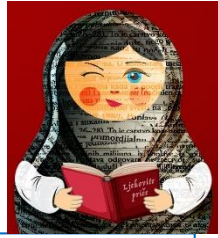

- Sve do 15. stoljeća i pojave tiskane knjige, većina postojećih knjiga bila je u obliku svitaka ili kodeksa.
- **Svici** su listovi papirusa, pergamenta ili papira pričvršćeni jedan za drugi i zamotani u valjak.
- **Kodeksi** su listovi papirusa, pergamenta ili papira složeni jedan na drugi, spojeni i uvezani između korica tako da se mogu otvoriti – slično suvremenoj knjizi.
- Jedna od najstarijih knjiga na svijetu je sumerska priča o **Gilgamešu**, drevni ep zapisan na nizu glinenih pločica starih gotovo 4000 godina.

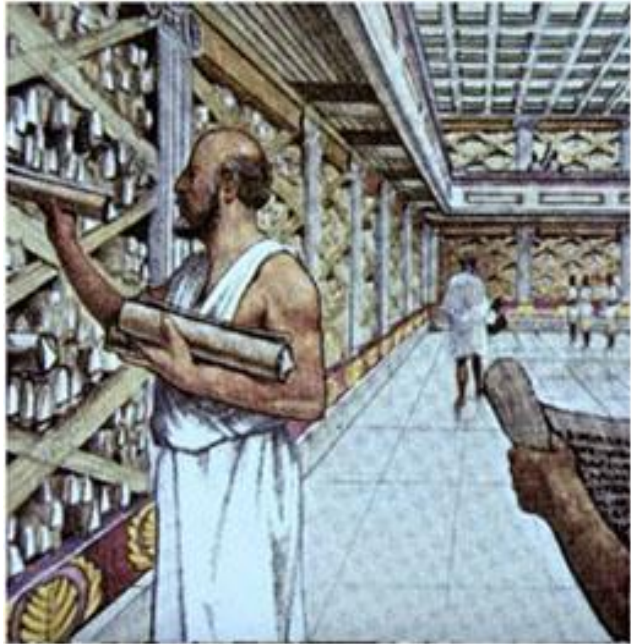

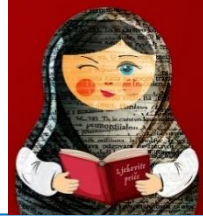
Drevne knjige Staroga vijeka

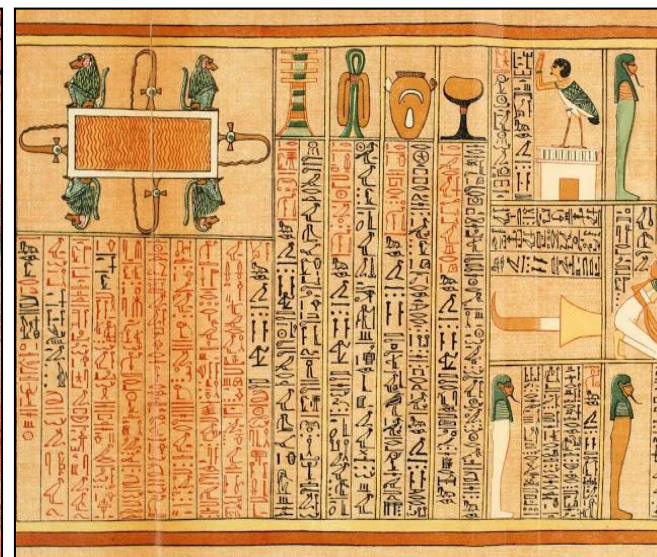
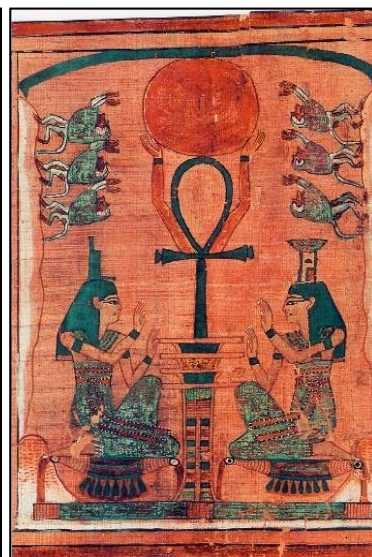
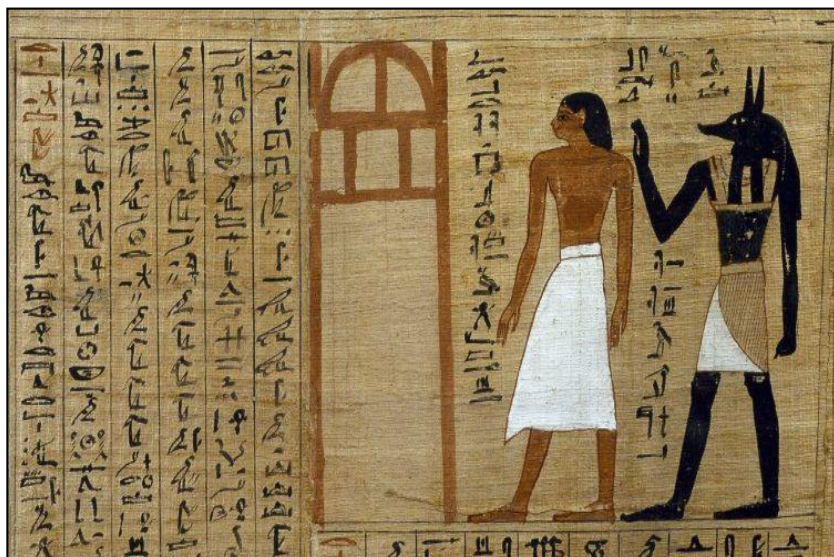
- Knjige su postale temelji na kojima su izgrađene velike religije svijeta. U njima su se bilježile drevne priče i vjerovanja. Sve ove knjige i danas, tisućama godina otkad su prvi put zapisane, imaju veliki utjecaj na brojne ljudske živote.
- Kršćani su ***Biblijom*** širili Kristov nauk, Židovi su proučavali ***Toru***, muslimani ***Kuran***, Hindusi ***Mahabharatu***, taoisti ***Yijong***.
- Moć knjiga nisu koristile samo religije. U njima su se pohranjivale ideje i informacije i proširivao inventar ljudskog znanja.
- Kako su kopije knjiga bile vrlo rijetke, knjižnice koje su ih skupljale poput glasovite grčke knjižnice u **Aleksandriji**, postale su pokretač znanja.
- **Prvu privatnu knjižnicu** imao je veliki grčki filozof **Aristotel** (4. st. pr. Kr.).

Drevne egipatske *Knjige mrtvih*

- ***Knjiga mrtvih*** (egipatski prijevod bi bio ***Knjiga izlaska na svjetlo dana***), bili su pogrebni tekstovi, u kojima su ilustracije ucrtane na svitke papirusa koji su se polagali u grobnice s pokojnicima.
- ***Knjige mrtvih*** izrađivali su pisari i slikari, pisali su hijeroglifima (slikovnim simbolima) ili hijeratskim pismom svećenika.
- Ovi slikovni vodiči za mrtve nude uvid u stara egipatska vjerovanja o zagrobnom životu i uzbudljiv pogled na nestalu civilizaciju.

Hieroglyphic text in the top left register.

Two columns of hieroglyphic text in the middle left register.

Two columns of hieroglyphic text in the bottom right register.

Two columns of hieroglyphic text in the top right register.

Two columns of hieroglyphic text in the second register from the top.

Two columns of hieroglyphic text in the third register from the top.

Two columns of hieroglyphic text in the fourth register from the top.

Multiple columns of hieroglyphic text in the bottom register.

Hieroglyphs above Anubis, including a lotus flower and a was scepter.

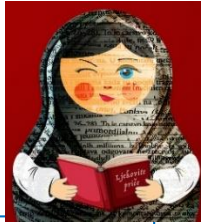
Vertical column of hieroglyphs between the human figure and Anubis.

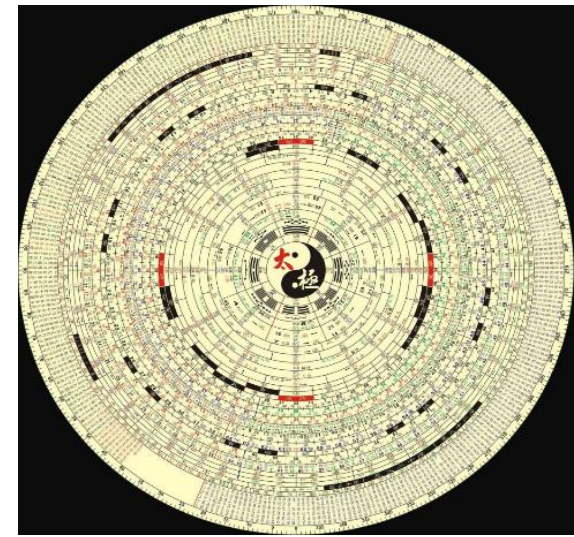
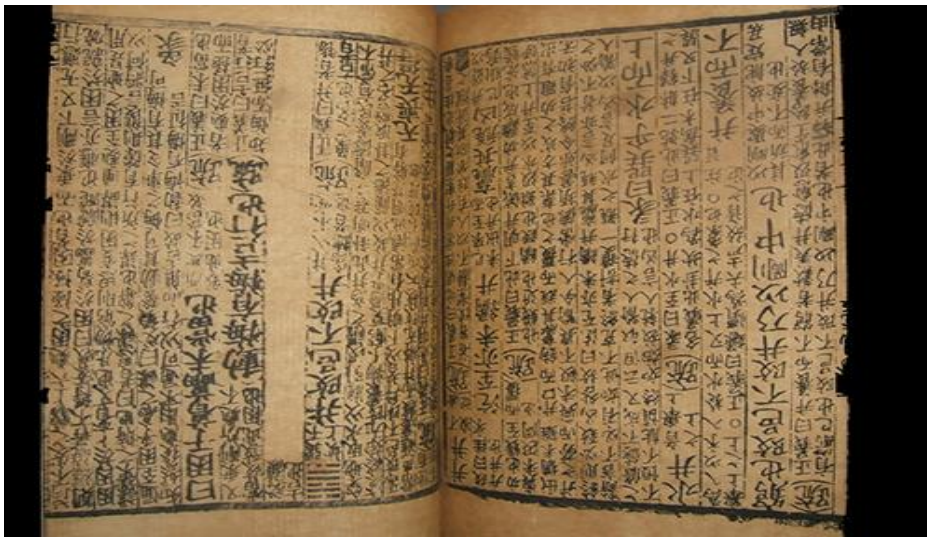
Multiple vertical columns of hieroglyphs on the left side of the page, arranged in a regular grid.

Horizontal row of hieroglyphs at the bottom of the page, likely serving as a title or a specific label.

Yijing – Knjiga mijena

- Najstariji klasični kineski tekst **Yijing**, odnosno *Knjiga mijena* ili tradicionalno *I Ching*, izvorno se koristio kao vodič za proricanje.
- Razvijao se 3000 godina, tijekom kojih su se dopisivali komentari koji su sadržavali taoistička, budistička i konfucijanska vjerovanja.
- **Yijing** se razvio iz drevnoga kineskog vjerovanja da je svijet rezultat dvojnosti: *Yina* (negativno/tamno) i *Yanga* (pozitivno/svijetlo), a ne mogu postojati jedan bez drugoga.
- Svaka se životna situacija može protumačiti heksagramima Yijinga.

疏 有黃曰井養也 有常無

躬也 疏曰 養也 井者 乃數 夫井 剛中 也 以

水 井 上入上入上 上於上 養而 多養至水 井凶 行

不 不 不 不 不 不 不 不 不 不 不 不 不 不 不

豕 豕 豕 豕 豕 豕 豕 豕 豕 豕 豕 豕 豕 豕 豕

天 天 天 天 天 天 天 天 天 天 天 天 天 天 天

井 井 井 井 井 井 井 井 井 井 井 井 井 井 井

天 天 天 天 天 天 天 天 天 天 天 天 天 天 天

井 井 井 井 井 井 井 井 井 井 井 井 井 井 井

天 天 天 天 天 天 天 天 天 天 天 天 天 天 天

井 井 井 井 井 井 井 井 井 井 井 井 井 井 井

天 天 天 天 天 天 天 天 天 天 天 天 天 天 天

井 井 井 井 井 井 井 井 井 井 井 井 井 井 井

天 天 天 天 天 天 天 天 天 天 天 天 天 天 天

井 井 井 井 井 井 井 井 井 井 井 井 井 井 井

天 天 天 天 天 天 天 天 天 天 天 天 天 天 天

井 井 井 井 井 井 井 井 井 井 井 井 井 井 井

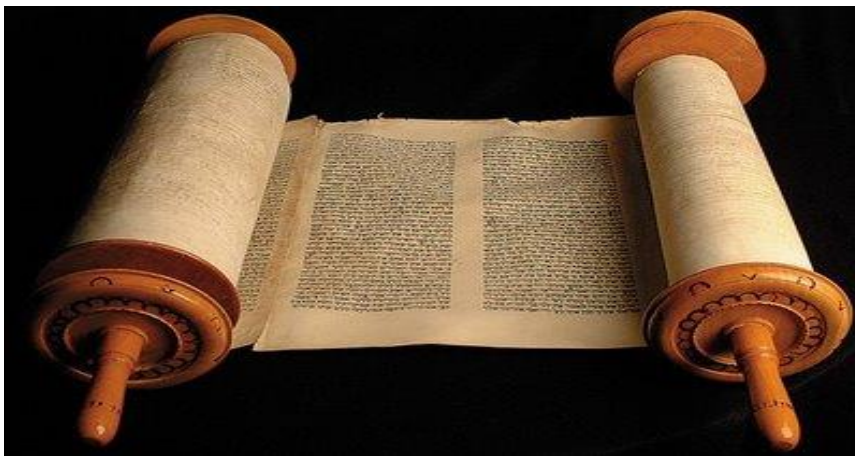
天 天 天 天 天 天 天 天 天 天 天 天 天 天 天

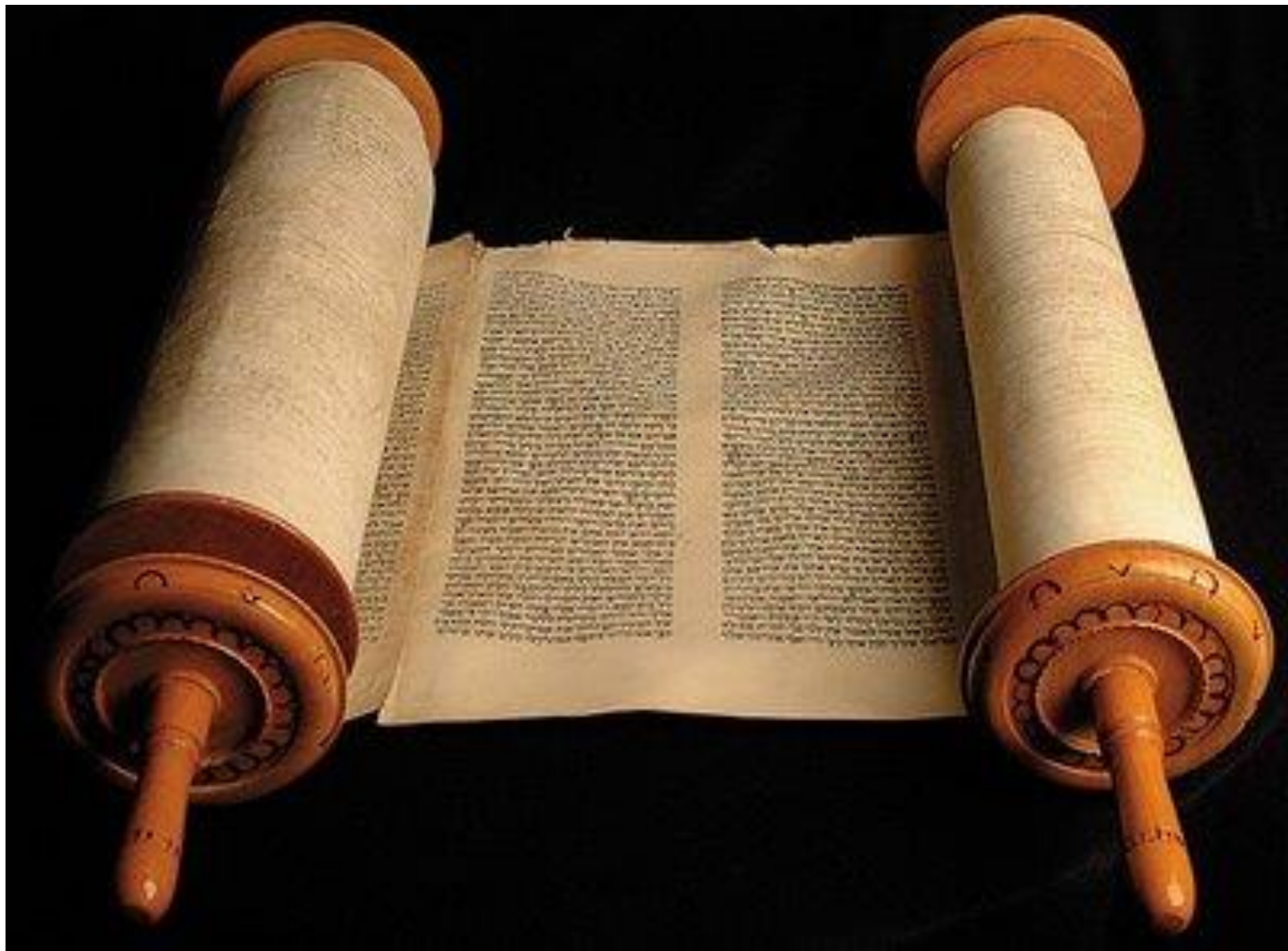
井 井 井 井 井 井 井 井 井 井 井 井 井 井 井

Tora, 7. st. pr. Krista, Izrael

- **Tora** je najvažniji dokument židovske vjere, regulira svakodnevni život Židova, a vjeruje se da ga je Bog izdiktirao Mojsiju na Sinaju.
- **Tora** obuhvaća Mojsijevo Petoknjižje, zapovijedi Božje, zakone židovskog društva, roditeljske pouke djeci, znanstvene pojmove.
- Tekst na svitku **Tore** preuzet je iz prvih pet knjiga hebrejske Biblije (Staroga zavjeta), ispisan rukom na pergamentu od životinje.
- Smatra se da zapisi na svicima potječu iz 8. st. pr. Kr., ali najstariji potpuni svitak koji danas imamo nastao je krajem 7. st. pr. Krista.

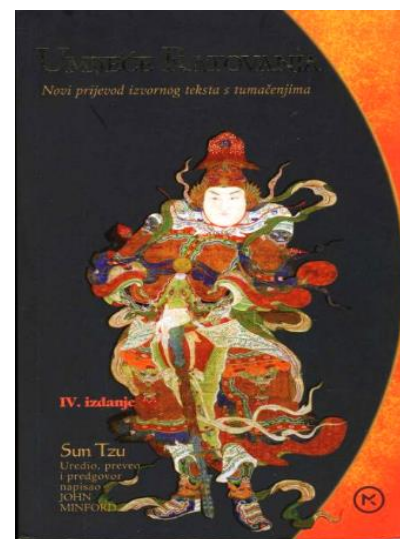

Umijeće ratovanja – Sun Tzi, 500. g. pr. Kr.

- **Umijeće ratovanja** - djelo Sun Tzija, kineskog vojskovođe
- Ovo je vojni priručnik sa 13 poglavlja, jedan je od najutjecajnijih tekstova iz drevnoga svijeta do danas.
- Danas u njemu nadahnuće pronalaze mnogi vojskovođe i uspješni poslovni ljudi, jer je iznimno praktično djelo (teme su mu: spremnost, disciplina, ustrajnost, hrabrost, čvrsto vodstvo i sl.).
- **Izgledaj slabo kad si jak i jako kad si slab!** (Sun Tzi)

孫子兵法

三十六計

● 第一套勝戰計

● 第二套敵戰計

● 第三套攻戰計

● 第四套混戰計

● 第五套并戰計

● 第六套敗戰計

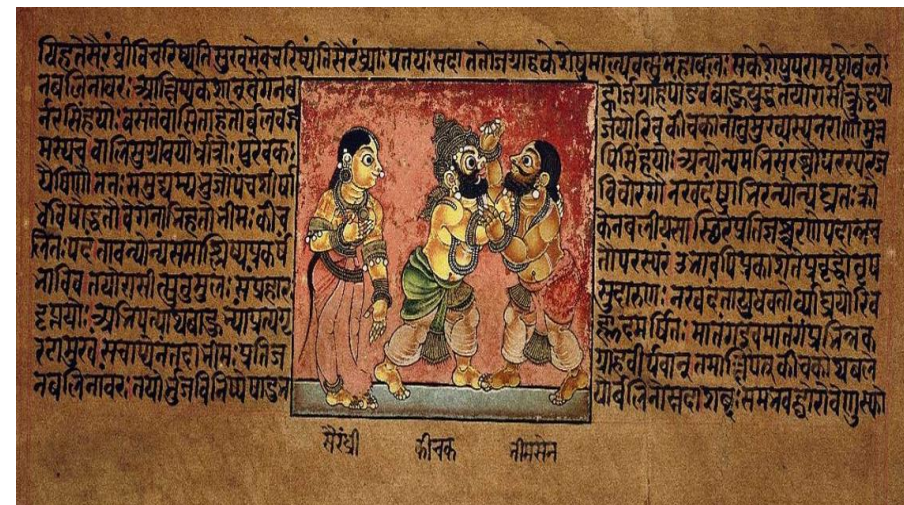
點裝圖片附頁 ● 圖／林敏志士 文／國學

Ep Mahabharata, 400. g. pr. Kr., Indija

- **Mahabharatu** je diktirao mudrac Vyasa u špilji na sjeveru Indije.
- To je najduža napisana epska pjesma s više od 100 000 dvostiha.
- Najstarija sačuvana verzija potječe iz 1670. g., pisana pismom devanagari, prepoznatljivom po vodoravnoj crti uz gornji rub slova.
- **Mahabharata** je izvor informacija o razvoju hinduizma, a središnja priča obuhvaća legende, povijest, filozofske i moralne rasprave.
- **Mahabharata** uključuje i **Bhagavaditu**, sveti hinduistički spis u 700 stihova i predstavlja koncept moralnog zakona, temelja hinduizma.

दशमस्कन्ध

तीस

अर्जुन

सर्जिद्यांमया श्रीमभनो महाबाहुर्देर्गाणीवनसंगतः एवमुत्काययौत्सर्स्त्वरमाणो युधिष्ठिरः

ननोरथसह
चालैः सप्रन
तो नरीः समा
वयुधिष्ठिर
प्रयाति त्व
यापज्ञानयु
रप्रयातरा
सर्जिद्यांमया
ब्रवीद्यासा
दिष्याजीव
मः नचागा
ध्यान्यस्रा

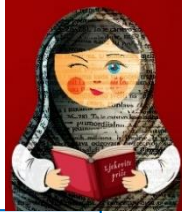

स्योगजान
इकेः वृतः
नघ्नः शरव
पुरोगमाः त
रितः क्रोधा
ज्यते एवमु
गतमन्वग
क्रोपहत
धर्मपुत्रं यु
तिफाल्गान
रथजिह्व
कुवंसुंवे

तिमवगः वेषमानपुचाद्रुपीदितः कृतं कृतः तामवंसिमरशः धर्मराज

Ep Mahabharata

Svici s Mrtvoga mora, 250. g. pr. Kr.– 68. g. p. Kr.

- *Svici s Mrtvoga mora*, skrivena zbirka svitaka nađena je nakon 18 stoljeća na sjeveru Izraela.
- Ovo su najstarije kopije židovskih tekstova koji rasvjetljuju židovsko i kršćansko razumijevanje Biblije.
- Pronašao ih je beduinski dječak u potrazi za svojom kozom u jednoj spilji 1947. g., čime je postala najuzbudljivija arheološka potraga 20. stoljeća.
- Danas se zbirka nalazi u posebnom muzeju Svetištu Knjige, u sklopu Muzeja Izraela u Jeruzalemu.

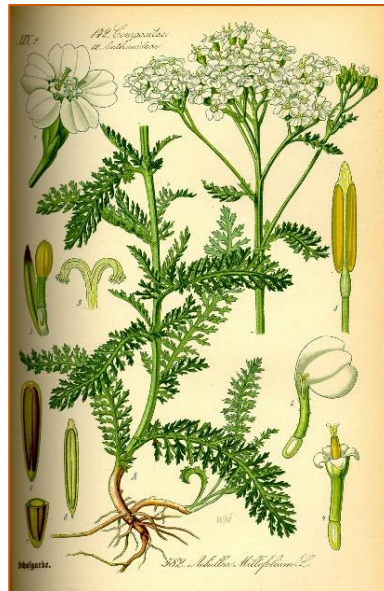

Bečki Dioskorid, 512. g. poslije Kr.

- **Bečki Dioskorid** najstarija je sačuvana kopija klasične knjige o 383 ljekovite trave i 200 biljaka, napisane oko 70. g. pos. Kr., čiji je autor Pedanije Dioskorid, grčki liječnik, farmaceut i botaničar.
- **Bečki Dioskorid** kopija je djela *De materia medica* i obuhvaća više od 479 raskošnih slika biljaka, kao i Dioskoridove biljne lijekove: medicinski traktat o ljekovitim biljkama.

XLVI.

Κοριαννον

ΚΟΡΙΑΝΝΟΝ Η ΚΟΡΙΟΝ ΚΑΙ ΤΝΟΣ Η ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΝ

ΑΙΓΥΠΤΙΟ: ΟΧΙΟΝ ΑΦΡΟΙ ΓΟΙΔ
 ΓΝΩΡΙΜΟΝ ΔΥΝΑΜΙΝΕ
 ΧΟΝ ΨΥΚΤΙΚΗΝ ΘΕΝΚΑΤΑΤΑΑΣ
 ΣΟΜΕΝΟΝ ΜΕΤΑΧΑΛΦΙΤΟΥ ΝΑΡΤΟΥ
 ΕΡΥΣΙΠΕΛΑΤΑΚΑΙ ΕΡΠΗΤΑΣΙΑΤΑΙ
 ΣΥΝΜΕΜΙΤΑΕΚΑΙΣΤΑΦΙΑΙ ΕΠΙΝΥ
 ΚΕΤΙΛΑΣ ΚΑΙ ΔΑΥΜΩΝ ΦΛΕΓΜΟΝΑΣ
 ΚΑΙ ΑΝΘΡΑΚΑΣ ΘΕΡΑΠΕΥΕΙ ΜΕΤΑ
 ΛΕΒΕΡΕΜΟΥ ΧΟΙΡΑΔΑΣ ΚΑΙ ΦΥΜΑΤΑ
 ΔΙΑΛΥΕΙ ΤΟΔΕ ΣΠΕΡΜΑΤΙΝΟΜΕ
 ΝΟΝ ΜΕΤΑ ΓΛΥΚΕΟΣ ΕΔΜΙΝΘΑΟΣΚ
 ΒΑΛΛΕΙΚΑΙ ΟΠΕΡΜΑΓΟΣ ΕΣΤΙ ΓΕΝ
 ΝΗΤΙΚΟΝ ΠΛΑΘΝΑΣ ΜΗΦΘΕΝ
 ΙΣΕΙΝ ΕΙΤΗΝ ΜΙΑΝΟΝ ΕΠΙΚΙΝΑΥ
 ΝΗΣ ΘΕΒΕΝΔΕΙ ΦΥΛΑΤ ΤΕΘΘΑΤΗ
 ΠΛΑΘΝΑΣ ΗΝΕΚΑΥΤΟΥ ΟΔΕΧΥ
 ΛΟΣ ΣΥΝΨΥΜΙΘΙΚΟΝ ΑΣΑΡΓΥΡΩ
 ΚΑΙ ΟΖΙΗΡΟΔΑΝΩΚΑΙ ΑΠΡΙΟΜΕΝΟΣ
 ΟΦΘΑΛΤΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΟΥΦΑΝΙΑ
 ΦΛΕΓΜΟΝΑΣ 1322

ΟΙΔΕ ΚΟΡΙΟΝ ΟΙΔΕ ΚΟΡΙΟΝ ΑΓΡΙΟ
 ΟΙΔΕ ΚΑΙ ΤΝΟΣ ΟΣΕΝΤΑΙΣ ΚΡΕΙΟΛΟ
 ΟΙΔΕ ΚΑΙ ΝΕΤΙΣ ΟΙΔΕ ΜΑΡΜΑ
 ΡΕΙΤΙΣ ΟΙΔΕ ΚΑΙ ΝΟΓΟΡΙΟΝ
 ΟΙΔΕ ΧΕΛΕΔΙΟΝ ΙΟΝ ΜΕΝΦΟΝ
 ΟΙΔΕ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΝ ΟΙΔΕ ΚΑΝ
 ΘΑΡΙΣ ΟΙΔΕ ΧΑΛΚΟΚΡΟΙ ΡΙΣΤΙΜΕΙ
 ΛΗΘΟΥΜ ΟΙΔΕ ΦΟΥΜΑΡΙΑ
 ΑΙΓΥΠΤΙΟΙ ΚΑΙ ΟΙΔΕ ΤΟΥ ΚΟΙ
 ΒΟΤΑΝΙΟΝ ΕΣΤΙΝ ΘΑΜΝΟΙΔΕΣ
 ΚΟΡΙΦΕΡΙΚΟΣ ΤΟΥ ΦΕΡΟΝΤΙΟΥ
 ΤΑΔΕ ΦΥΛΑ ΧΑΛΚΟΚΡΕΤΑΙ ΤΕ
 ΦΡΟΙ ΔΗΤΟΛΑ ΕΤΙΛΑ ΧΥΘΕΝ
 ΛΗΘΟΣ ΤΗΡΦΟΥΡΕΝ
 ΤΑΥΤΗΣ ΟΧΥ ΛΟΣ ΔΕ ΦΟΥΜΟΣ ΟΧΥ
 ΔΟΡΙΚΗΣ ΔΑΚΡΥΟΥΝΤΑΙ ΦΡΟΣ Ο
 ΟΣΕΝΚΑΡΤΟΥ ΝΟΜΑΙΛΑΚ ΤΕΝ
 ΔΥΝΑΤΑΔΕ ΤΑΟΣ ΕΣΤΙΝ ΒΑΣΦΑ
 ΡΩΝ ΑΠΙΛΑΣ ΤΡΙΑΣ ΤΥΧΟΡΙΟΝ
 ΚΑΤΑΛΙΛΑΣ ΟΦΘΑΛΜΕΘΑΝ ΦΥΣΕΝ
 ΒΡΩΣΙΕΝΔΕΝΤΡΑ ΤΥΡΑΤΕΙ 1323

Koriannon yrodon

COTTON
Gossypium Barbadosense

FLAX
Linum usitatissimum

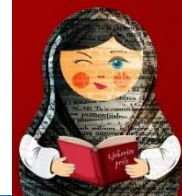

NEW ZEALAND FLAX
Phormium tenax

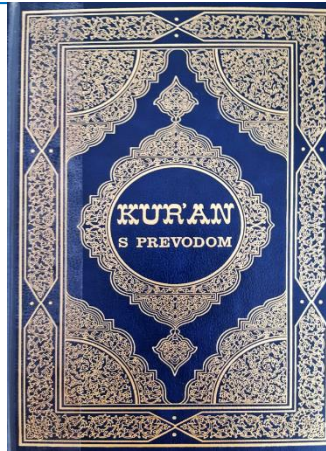

HEMP
Cannabis sativa

Plavi Kuran, oko 850.-950. g. pos. Kr., Tunis

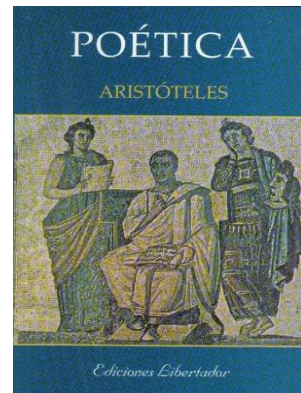
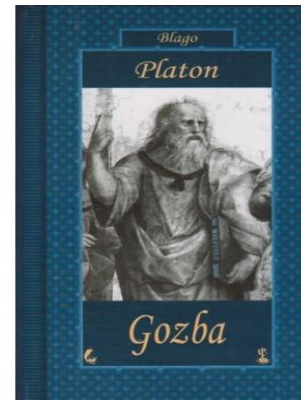
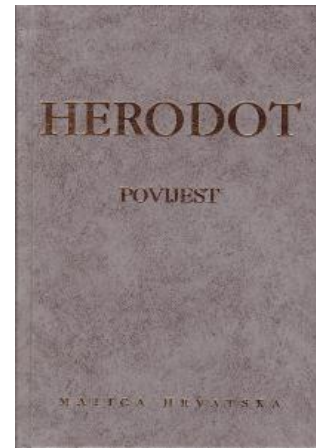

- **Kuran** je sveta knjiga i glavni islamski tekst, za koji muslimani vjeruju da ga je Bog objavio Muhamedu, oko 609. do 632. g. pos. Kr.
- **Kuran** opisuje odnos Boga i ljudi, daje upute svojim sljedbenicima kako mogu ostvariti mir u ovome životu i poslije njega.
- Raskošni **Plavi Kuran** jedan je od najljepših ikad načinjenih primjeraka svete knjige, a ime je dobio po indigu kojim su mu obojene stranice.
- Napisan je kufskim pismom, najstarijim oblikom arapskoga pisma, čita se zdesna na lijevo, estetski vrlo dojmljiv, pisan zlatnim slovima.
- Nagđa se da je nastao u Bagdadu ili španjolskoj Cordobi, a danas se listovi čuvaju u Nacionalnom muzeju Bardo u Tunisu.

Izdvojene knjige antičkoga svijeta

- **Povijest – Herodot**, grčki povjesničar, zapisuje u svojoj knjizi, oko 45. g. pr. Kr.: *Sačuvati sjećanje na prošlost bilježenjem zapanjujućih postignuća naroda.*
- **Platonova Gozba** ulazi u krug najboljih filozofskih djela ikad napisanih. Platonove ideje o ljubavi i ljepoti povezane s dobrotom i mudrošću, ujedno su najbolji opis klasične grčke etike i umjetničke estetike. Imala je veliki utjecaj na kasnije mislioce još od antičkih vremena, osobito u renesansi.
- **Poetika** ili **O pjesničkom umijeću** jedno je od najpoznatijih **Aristotelovih** djela koje govori o pjesništvu, analizira ga, svrstava i opisuje. **Poetika** je učenje koje se razvija od razmatranja opće prirode književnosti, preko analize pojedinačnog književnog djela do razmatranja književnih vrsta kao posebnih oblika unutar kojih se ostvaruje svako pojedinačno književno djelo.

Blago

Platon

Gozba

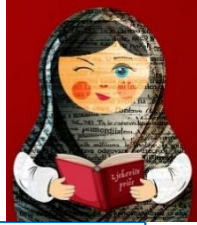
POÉTICA

ARISTÓTELES

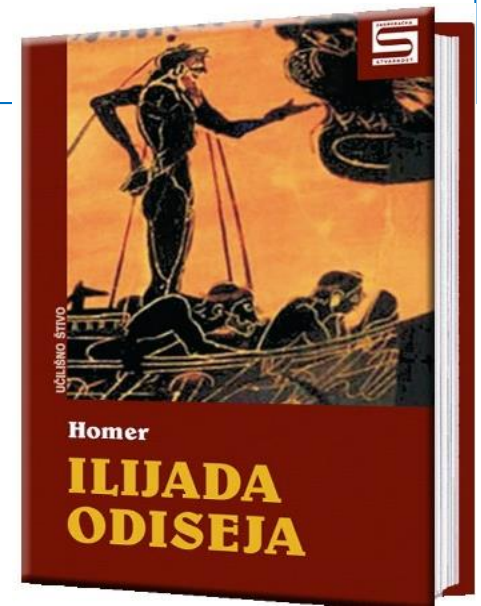
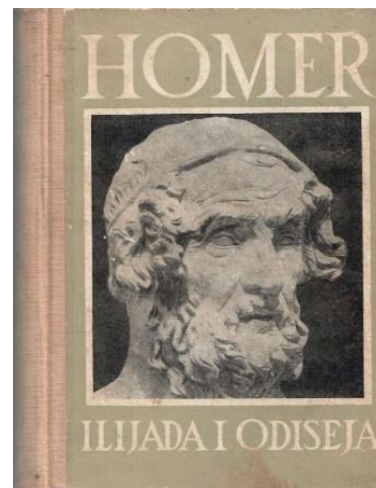
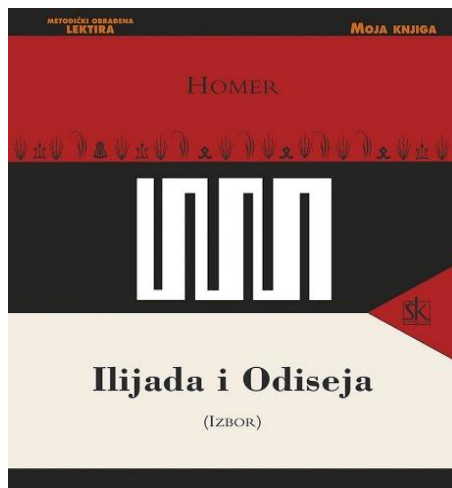

Ediciones Libertador

Izdvojene knjige antičkoga svijeta

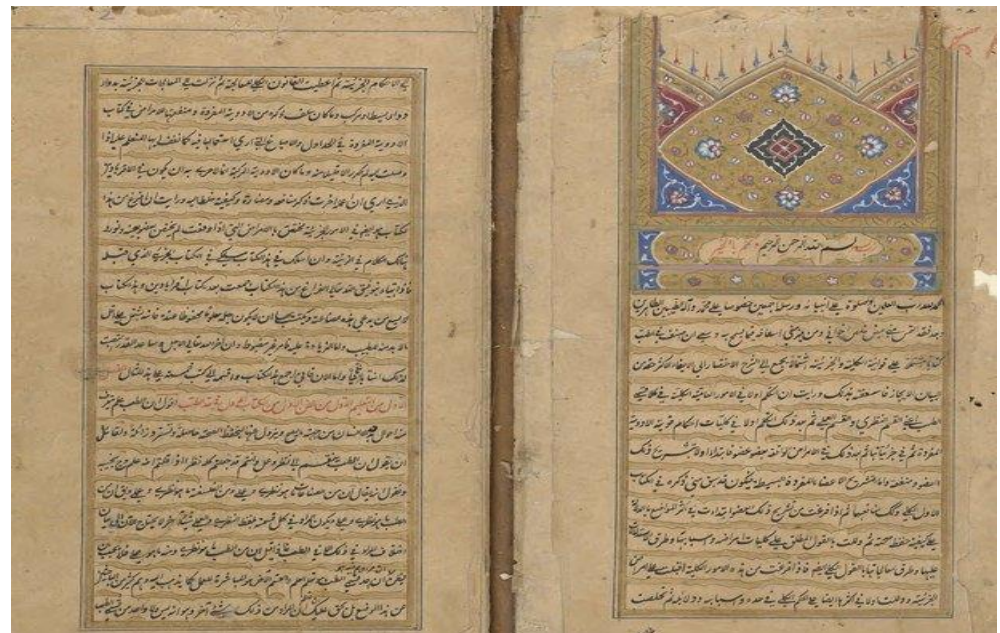
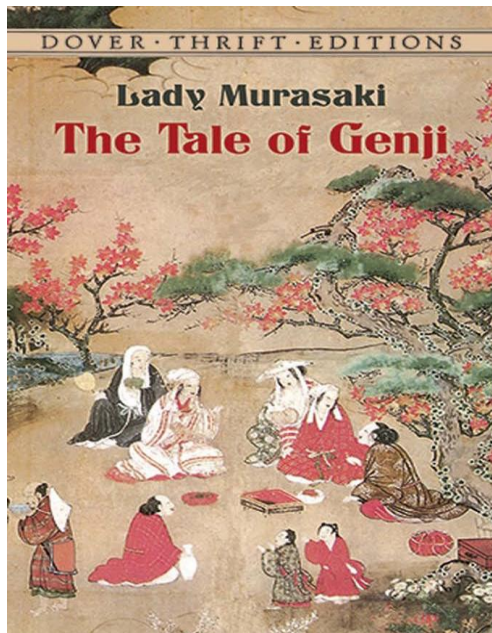
- ***Ilijada i Odiseja – Homer***, grčki pjesnik kojemu se pripisuju epovi Ilijada i Odiseja, najstarija sačuvana djela ne samo grčke nego i europske književnosti.
- Nastali su otprilike u 8. st. prije Krista, a predstavljaju završnu fazu dugog i plodnog razvoja grčke epske poezije. Epovi *Ilijada* i *Odiseja* ostavili su neizbrisiv trag u književnosti i umjetnosti naše civilizacije.
- Po svojoj trajnoj umjetničkoj i duhovnoj vrijednosti teško bi se u cjelokupnoj svjetskoj književnosti moglo naći djelo koje bi se moglo usporediti s Homerovim.

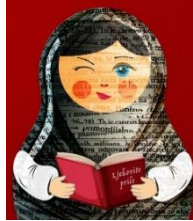
Knjiga u vremenu od 1000. do 1449. godine

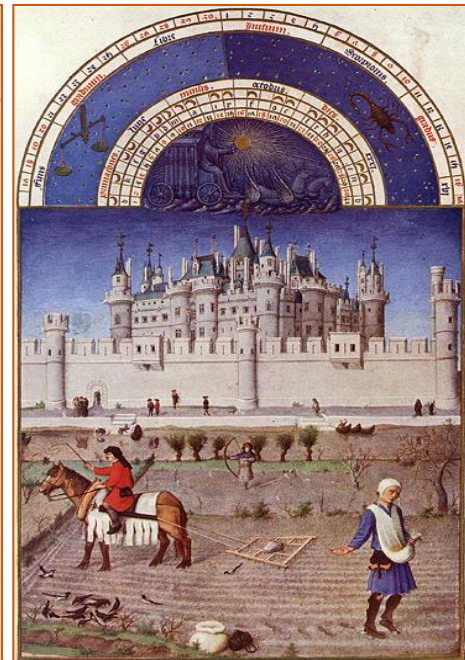
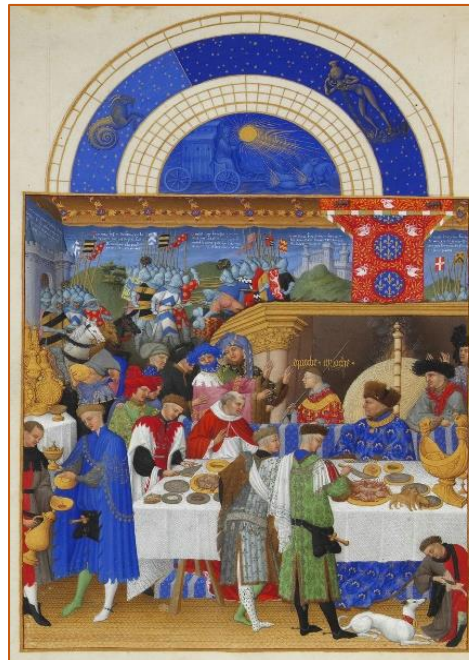
- **Pripovijest o princu Genjiju** – Murasaki Shikibu, vrhunac je japanske književnosti oko 1000. godine
- **Zakonik medicine** – knjiga **Ibn Sina**, poznatiji kao **Avicena**, perzijskog liječnika, koja je bila prijelomna u povijesti medicine, s pola milijuna riječi u 5 svezaka, davala je pregled čitave medicinske znanosti, liječenja biljnim lijekovima i kirurške zahvate na čovjekovu tijelu.

Knjiga u vremenu od 1000. do 1449. godine

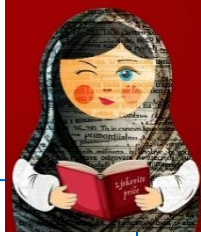

- ***Evandjelja Henrika Lava***, remek-djelo romaničke njemačke srednjovjekovne umjetnosti i nacionalno blago njemačke nacije.
- ***Brevijar vojvode od Berryja***, najljepša iluminirana francuska knjiga koju su izradila braća Limbourgh. To je ilustrirani tekst koji premošćuje podjelu između čitalačke kulture knjiga i gledateljske kulture vizualnih umjetnosti.

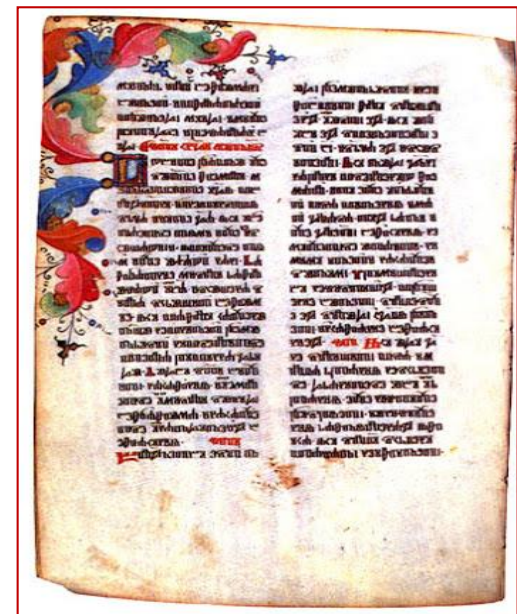
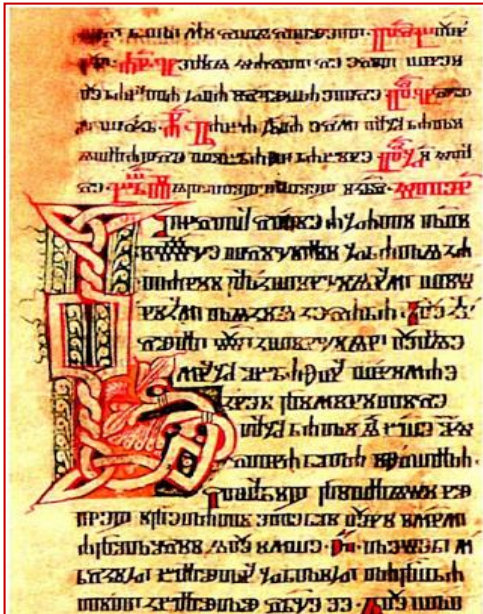

Rukopisne knjige

- Povijest pisane komunikacije živo svjedoči o promjeni različitih nositelja riječi, od rukopisne baštine preko tiska.
- Tehnološka revolucija izazvana izumom tiska, u 15. i 16. st. dovela je do susreta između rukopisa i inkunabula – rukopisnih i ručno tiskanih knjiga.
- Do pojave tiska nastale čudesno lijepe rukopisne knjige kod mnogih naroda, ukrašene iluminacijama i inicijalima.

Tiskana knjiga

- Iako su Kinezi već do 9. st. tiskali cijele knjige (*Dijamantnu sutru*) i imali neku vrstu pokretnog sloga, tek je 1455. g. Nijemac **Johannes Gutenberg** upotrijebio pokretni slog za tiskanje **Biblije**.
- Nakon toga mletački je učenjak Aldus Manutius 1490. utemeljio **ALDINU**, prvu veliku izdavačku kuću na svijetu za tiskanje knjiga, koja je za samo 50 godina od pojave Gutenbergove *Biblije* otisnula oko 10 milijuna tiskanih knjiga.
- Popularnost su doživjeli antički klasici, filozofi i matematičari.
- Knjige su pridonijele brzom širenju znanstvenih ideja, konsolidirale su svjetsko znanje i potaknule individualno autorstvo. **Živući autori knjiga postali su zvijezde.**
- **Posljedica tiskanja knjiga bio je poticaj standardizacije i razvoja svih nacionalnih jezika, osobito u Europi.**

Tiskana knjiga, 1450. – 1649.

- **Gutenbergova Biblija, 1455.** – Johannes Gutenberg
- Do 1450. g. sve su knjige bile ručno izrađivane ili prepisivane, a vlasnici su bili uglavnom bogati pojedinci, svećenici ili samostani.
- Kada je Johannes Gutenberg izumio mehanički tiskarski stroj došlo je do revolucije u proizvodnji knjiga.
- Gutenbergova je *Biblija* bila kopija latinske *Biblije Vulgate*, koju je u 4. st. preveo sv. Jeronim.
- Ne zna se koliko je *Biblija* sveukupno tiskano, a do danas je sačuvano 48 primjeraka.

I.4

we need
agination.
are to find
em of the
mentum
and P. Brennan

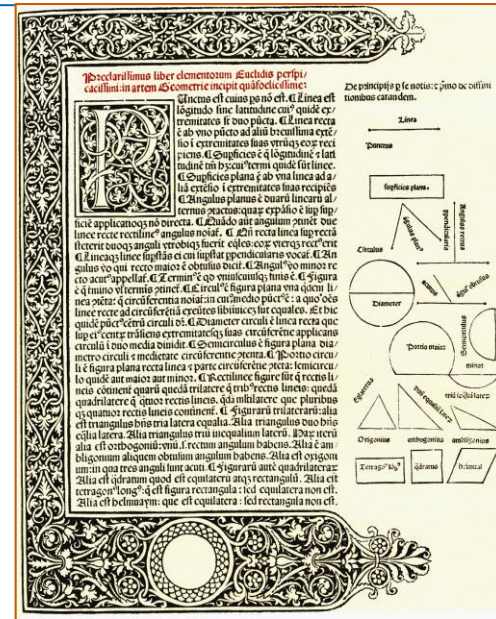
...

...

Tiskana knjiga, 1450. – 1649.

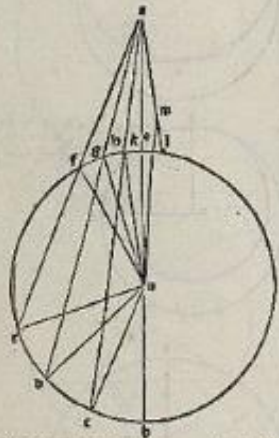

- **Elementi** – Euklid, istaknuti grčki matematičar
- Euklidovi **Elementi** najutjecajniji su matematički spis ikad objavljen, sastavljen oko 300. g. pr. Kr. u Aleksandriji.
- U njemu je Euklid izložio sva poznata matematička znanja koja su Grci u svijetu do tad poznavali.
- Prvo tiskano izdanje bila je *Elementa geometriae*, kao prvi tiskani udžbenik matematike, objavljen 1482. u Veneciji.

trianguli. c. b. k. e angulus. b. b. k. e maior angulo. c. b. k. erit p. 24 primi basis. h. k. maior basi. k. c. e. cadē rōne. k. c. maior erit. k. d. e. k. d. maior. k. e. e. hoc ē tertium
Quo si due linee. k. g. e. k. e. nō sunt equalēs. erit altera maior. sicut. k. g. de q̄ in
 man. k. l. equalēm. k. c. e. p̄ producā. b. l. quousq̄ fecit circūferentiam in puncto. n.
 e q̄ per spherisim angulo. g. k. f. ē equalis angulo. f. k. e. erit per. 13. primi angu
 lo. l. k. b. equalis angulo. c. k. b. q̄ tuo latera. l. k. e. k. b. trianguli. l. k. b. sūt equa
 lia duobus laterib⁹. c. k. e. k. b. trianguli. e. k. b. ergo p. 4. primi basis. b. l. est equa
 lis basi. b. e. e. q̄ b. h. u. est equalis. b. e. erit. b. m. equalis. b. l. q̄ ē impossibde. sicut
 ergo due linee. k. g. e. k. e. equalēs q̄ est nostrū propōsitum. q̄m̄

Propositio .8.

I extra circulum puncto signato ab eo ad circūferenti
 am linee plurime ducantur circulum secando. que super
 centrum transierit omnium erit longissima. **U**t centro ou
 tem propinquiores ceteris remotioribus longiores. **U**t
 nec vero partiales ad circūferentiā extrinsecas applica
 te: ea quidem que diametro in directam adiacet omnium est minima.
 cūq̄ propinquiores remotioribus breviores. **U**t que vero que linee
 brevissime utriq̄ eque propinquat equalēs sunt.

Ut sit in puncto. a. assignato extra circulum. b. c. d. cuius centrum sit. n. ducatur
 plurime linee ad circūferentiā secando circulum que sint. a. k. n. b. a. b. c. a. g. d.
 e. a. f. e. p̄ico q̄. a. b. transiēte per centrum omnium erit longissima. e q̄. a. c. ē ma
 ior. a. d. e. a. d. maior. a. e. e. q̄. a. f. ē omnīs brevissima extrinsecas: e q̄. a. b. d.
 minor. a. g. e. a. g. minor. a. f. e. dico q̄ si ducatur. a. l. ita q̄ ipsa e. a. b. equalis ut
 sicut ob. a. k. hoc est q̄ angulus. k. a. b. sit equalis angulo. l. a. k. ipse erit equalis
Producā enī a cetro. n. lineas. n. c. n. d. n. e. n. f. n. g. e. n. b. erūq̄ per. 20. p̄mi
 uno latera. a. n. e. n. c. trianguli. a. n. c. maior. a. e. e. q̄ ipsa sunt equalis linee. ad
 erit. a. b. maior. a. e. e. ad e. rōne erit maior omnibus aliis q̄ est punctum. equa
 duo latera. a. n. e. n. c. trianguli. a. n. c. sunt equalia duobus lateribus. a. n. e. n. d.
 trianguli. a. n. d. e. angulus. a. n. c. est maior angulo. a. n. d. erit per. 24. primi: b
 sis. a. e. maior basi. a. d. e. cadē rōne erit. a. d. maior. a. e. q̄ est scdm̄. **U**t rōne q̄m̄
 in triangulo. a. n. b. duo latera. a. b. e. n. b. sunt maiora. a. n. per. 20. p̄mi. e. b. n. ē
 equalis. n. k. erit per cōmune sciam. a. b. maior. a. k. e. e. e. d. e. d. e. quibet extrin
 secas applicata: maior erit. a. k. q̄ est tertius. **U**t scdm̄ quia per. 21. p̄mi: due line
 e. b. e. b. n. sunt in notos duobus lineis. a. g. e. g. n. e. b. n. est equalis. g. n. erit p̄
 cōmune sciantiam. a. g. maior. a. b. e. e. d. e. d. e. rōne erit. a. f. maior. a. g. q̄ ē q̄m̄
 tam. **U**t q̄ si. a. l. non sit equalis. a. b. tam ipse sunt equaliter distātes ob. a. k. an
 altera maior: sicut. a. l. ponam ergo. a. m. equalē. a. b. e. p̄ producā. n. o. m. q̄m̄
 ergo duo latera. m. a. e. a. n. trianguli. m. a. n. sunt equalia duobus laterib⁹. b. a. e.
 a. n. trianguli. b. a. n. e. angulus. m. a. n. est equalis angulo. b. a. n. erit per. 4. p̄mi:
 m. basis. m. n. equalis basi. n. b. e. quia. m. o. c. est equalis. n. b. erit. n. o. equalis. n.
 m. pars videlicet toti q̄ est impossibile e hoc est questū

Propositio .9.

Intra circuli puncto signato ab eo plures q̄s due linee
 ducere ad circūferentiā fuerint equalēs. punctū illud cen
 trum circuli esse necesse est.

Ut sit in puncto. a. signato intra circuli. b. c. d. ducere sint. 3. linee. a.
 b. a. c. a. d. ad circūferentiā quas pono ē equalēs dico punctum. a.
 esse centrum circuli. **P**roducā enim duas lineas. e. b. e. d. e. e. quidā utriq̄ eorū p̄ eq̄
 lia. e. b. quidem in puncto. e. e. d. e. in puncto. f. e. p̄ producā. c. a. e. f. a. quas ap
 p̄io circūferentiē et utriq̄ parte. erūq̄ per. 20. p̄mi utriq̄ angulo. cū sint. a.
 d. e. c. ē alteri. sicut p. 13. utriq̄ erit rect⁹. **S**int quoq̄ p̄ eadē utriq̄ angulo. q̄ sit. a.
 d. f. rectus: q̄m̄ per cōcordiū puncti b. uis. quia. a. c. b. uidet. e. b. per equalēs e or
 thogonaliter ipsa transit per centri. similiter quoq̄. a. f. transit per centrum. qua
 erunt. d. e. per equalia e orthogonaliter. quare. a. ē centri q̄ est propōsitum

Propositio .10.

Intra circulum secantem in duobus tantum locis secare
 necesse est.

Ut sit si possibile est duo circuli secantes se in pluribus q̄s in duo
 bus locis super. 3. puncta. a. b. c. p̄ producā lineas. a. b. e. a. c. quas
 quidā per equalia in puncto. d. e. e. e. p̄ producā a puncto. e. line
 am. c. f. per p̄ndicūlarē super lineam. a. e. e. a puncto. d. lineam. d. f. p̄ndicūlarē
 larē super lineam. a. b. e. fecerit se que linee. e. f. et. d. f. i puncto. f. erūq̄ per cō
 xiliarim puncti b. uis patet. **U**t centrum circuli utriq̄ q̄ est impossibile. per
 5. huius.

Propositio .11.

Intra circulum contingat lineasq̄ per centra eorum
 transeat ad punctum contactus earū applicari necesse est.

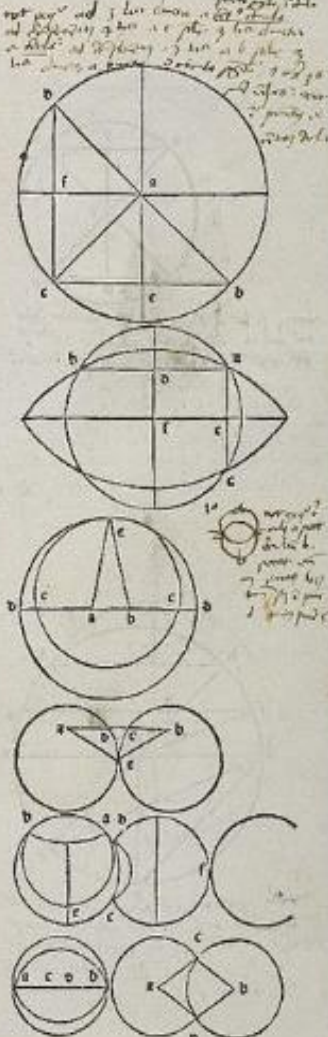
Ut enim linea transeat per centra duorum circulorum. e. e. e. d. e.
 sese contingentiā intra ut extra. nō vadit ad locum contactus se
 cū circūferentiā utriq̄q̄. sicut. a. centrum circuli. e. d. e. b. centri
 circuli. e. e. e. ducatur linea recta. a. b. c. d. secans circūferentiā utriq̄q̄: et ducan
 tur linee a puncto. e. qui sit locus contactus ad centra que sint. e. a. c. b. erūq̄
 in cōtactu interiori. p. 20. p̄mi due linee. e. b. e. b. a. longiores. e. a. q̄re longiores. a.
 d. e. enim. a. centri circuli. e. d. e. q̄m̄. b. e. est equalis. e. b. q̄m̄. b. est centrum circuli
 l. e. c. erit. e. a. longior. a. d. q̄ est impossibile. **U**t in cōtactu vero exteriori erit due
 linee. a. d. e. b. longiores. a. b. quare. a. d. e. c. b. maior erit q̄ tota. a. b. q̄ est sal
 tem.

Propositio .12.

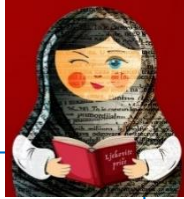

Intra circulum contingat lineam intrinsecam siue extrin
 secam in vno tantum loco contingere necesse est.

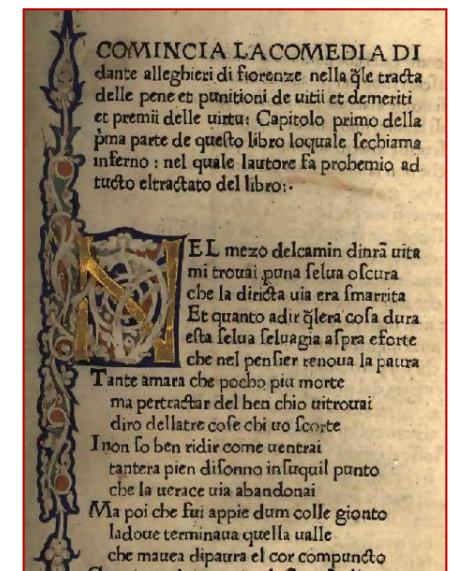
Ut si fuerit possibile. ut circulus circuli cōtingat in duob⁹ locis
 intra ut extra cōtingat circuli. a. b. c. d. circuli. a. b. e. uis: i duo
 bus punctis. a. b. ut extra circuli. c. d. f. i duob⁹ punctis. c. d. f. i er
 go duabus lineis rectis ab. a. ad. b. si ipsa cadat extra circuli. a. b. e. exteriorē ac
 cident p̄ntiā secū de bur⁹. **U**t si ipsa cadat intra ipsū: cū dūmiserimus ipsa p̄ equa
 lia e duxerim⁹ a puncto d. uis p̄ndicūlarē ad ipsā. sicutiq̄ applicata circūfer
 entie et utriq̄q̄ p̄ ipsā trāsibit p̄ centri amboꝝ circuloꝝ. quare accidet cōtactum
 p̄missile. **U**t in circulo vero cōtingente exteri⁹ in punctis. c. d. f. i uocam⁹ lineā rectā
 a puncto. c. ad punctū. d. necesse est accidere p̄ntiā secū. quare utriq̄q̄ impossibile

Tiskana knjiga, 1450. – 1649.

- **Božanstvena komedija** – Dante Alighieri (1265.-1321.)
- Danteova **Božanstvena komedija** jedno je od najpoznatijih pjesničkih djela ikad napisanih. Dovršena 1320. g. dok je Dante bio u progonstvu iz rodne Firence u Veroni.
- Božanstvena komedija ima više od 14 000 stihova i priča je o pjesnikovu uzbudljivu putovanju kroz zagrobni život.
- Dante je nadahnuće našao u nizu filozofija, osobito kod sv. Tome Akvinskoga. Spjev ima 3 dijela po uzoru na Sveto Trojstvo (Otac, Sin i Duh Sveti): Pakao, Čistilište i Raj, a svaki dio po 33 pjevanja.

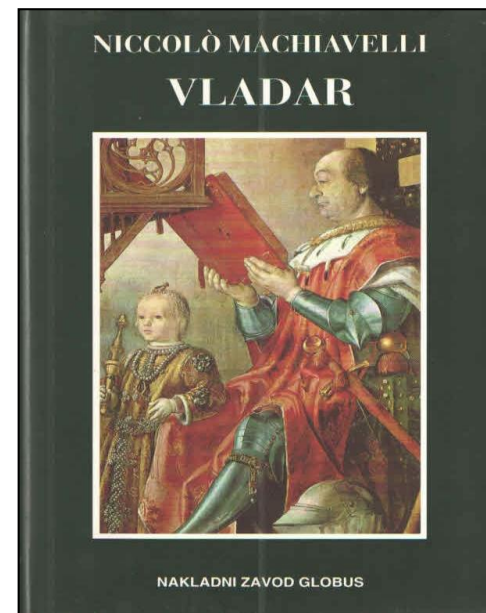
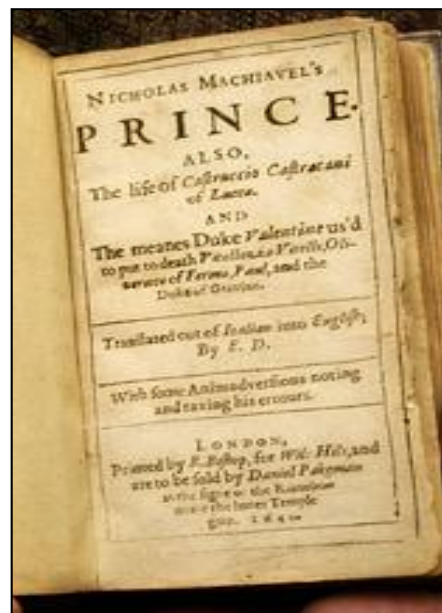
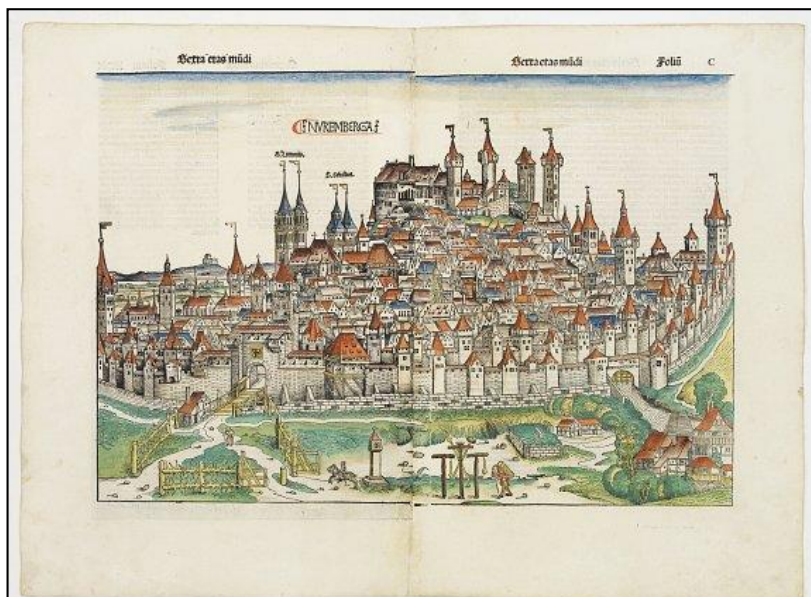

OVI CORVM GEONT MEDIVM QVE LVMA QVE TRIBVNAL LVSTRAVIT QVE ANIMO CVNGTA POETA SVO DOCTVS ADEST DANTES SVA QVE FLORENTIA SAEPE
 SENSIT CONSILIS AC PEIATE PATRE MORS NIL POTVIT TANTO MORIS SAEVA NOCERE POETAE QVE M VIVVM VIRTVS CARMEN IMAGO FACIT

Tiskana knjiga, 1450. – 1649.

- **Nürnbergská kronika ili Schedelova kronika svijeta** Hartmanna Schedela, enciklopedijska je povijest iz svijeta biblijske i klasične perspektive i tehnički najdojmljivija knjiga tiskana u 15. stoljeća, bogato ilustrirana s oko 1800 drvoreza ručno obojanih.
- **Vladar – Niccolo Machiavelli**, iako je knjiga napisana prije više od 500 godina i dalje se smatra jednom od najvažnijih rasprava o političkoj moći. Po njemu je skovan pojam *makijavelizam*, sinonim za podmuklost i beskrupuloznost u politici i životu.

NICCOLÒ MACHIAVELLI VLADAR

THE PRINCE;

Written by
Nicholas Machiavelli,
Secretary and Citizen
of *Florence.*

CHAP. I.

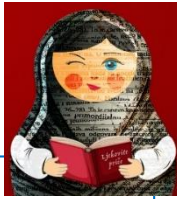
*How many sorts of Principlalities
there are, and how many wayes
they are attained to.*

ALl States, all Dominions
that have had, or now
have rule over men, have
been, and are, either
Republicques, or Principlalities.
Principlalities are either heredita-
ry, whereof they of the bloud of
the Lord thereof have long time
B been

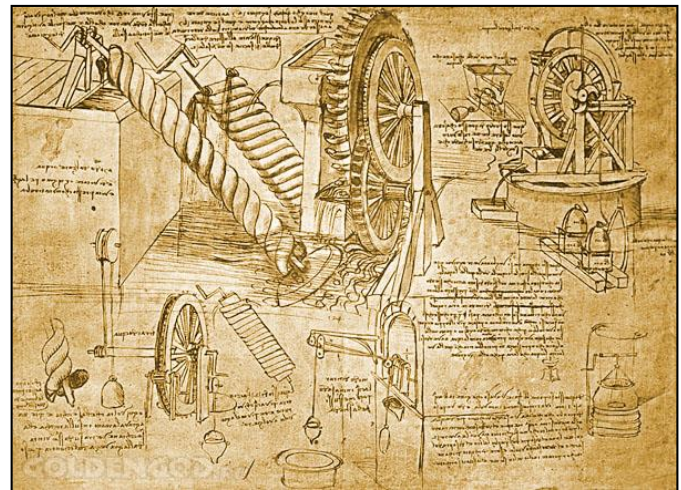
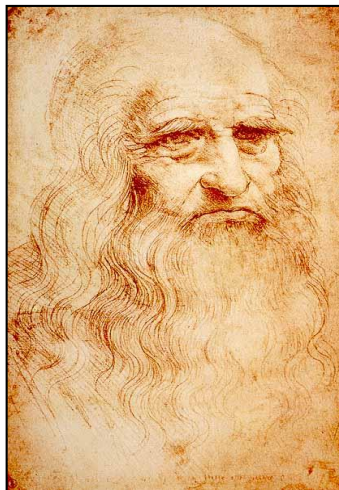
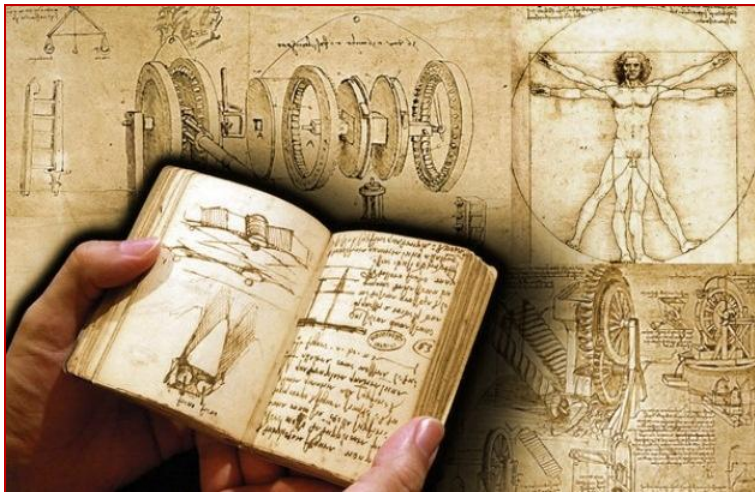

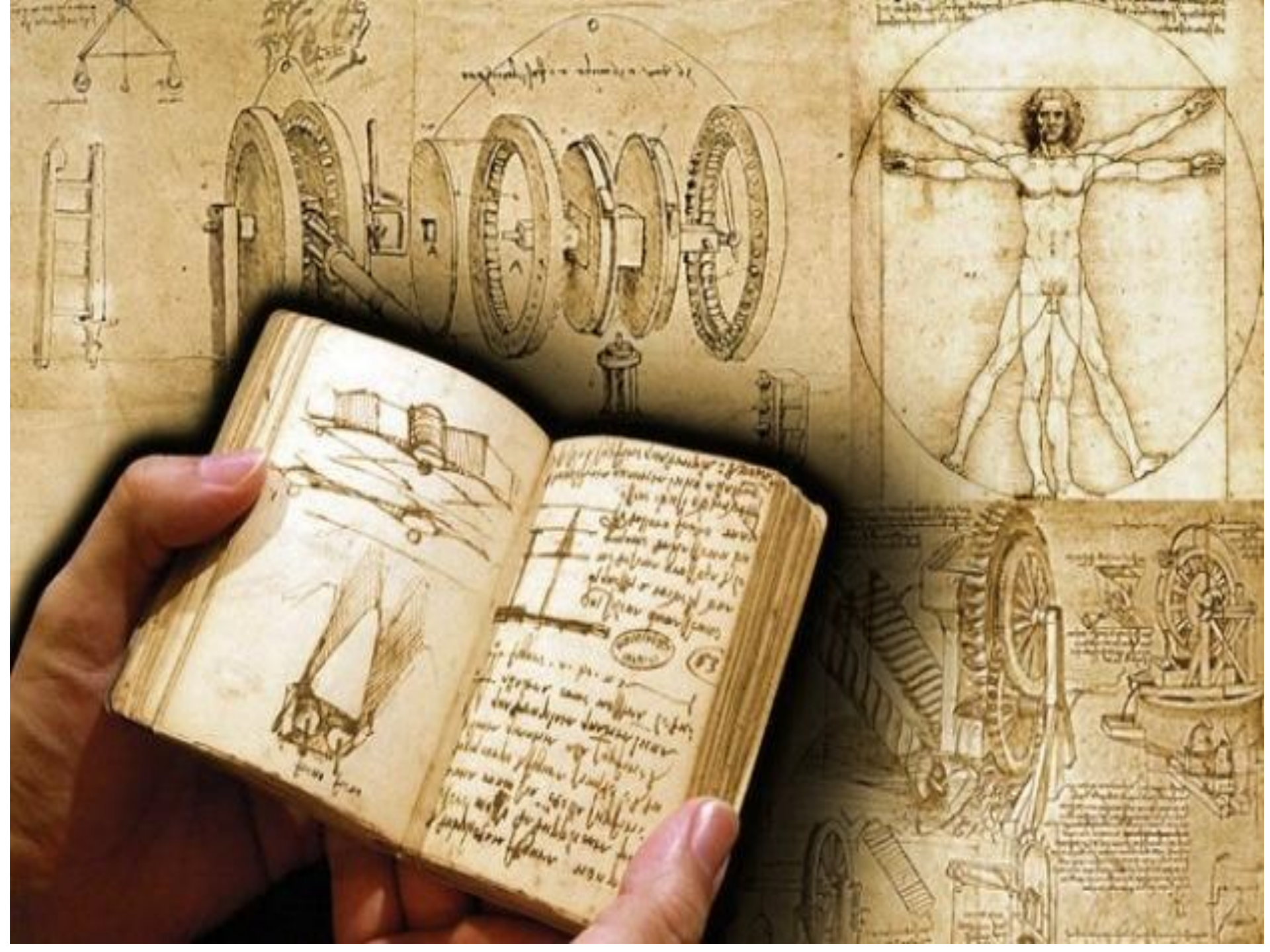
NAKLADNI ZAVOD GLOBUS

Tiskana knjiga, 1450. – 1649.

- **Leicesterski kodeks, 1506.** – zbirka je znanstvenih tekstova zapisanih u bilježnici talijanskog erudita **Leonarda da Vincija**.
- U svoj **Codex Leicester Leonardo** je ucrtao i upisao svoje zanimanje za svijet oko njega, kao i njegovo vjerovanje da se taj svijet može objasniti isključivo detaljnim promatranjem. Njegov je *Kodeks* preteča znanstvene revolucije do koje je došlo u 17. i 18. stoljeću.
- **Leonardo da Vinci bio je jedan od najvećih kreativnih umova u povijesti. Najpoznatiji je kao slikar i autor Mona Lise, no bio je i nadaren kipar, inženjer, izumitelj i znanstvenik. Nadahnjujuće je da je jedna osoba nastavila tjerati samu sebe i da je otkrila da je znanje samo po sebi nešto najljepše što postoji.** (Bill Gates, sadašnji vlasnik *Leicesterskog kodeksa*)

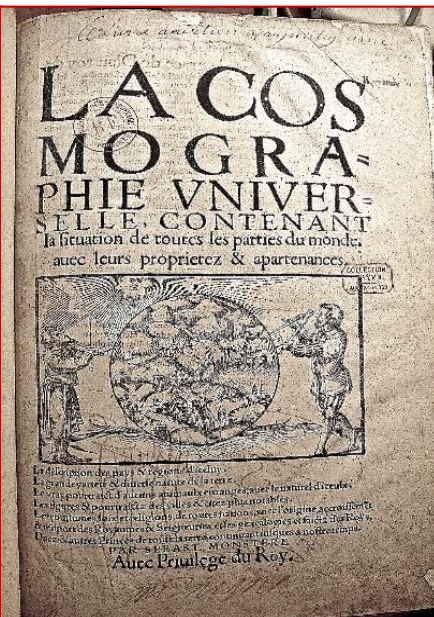
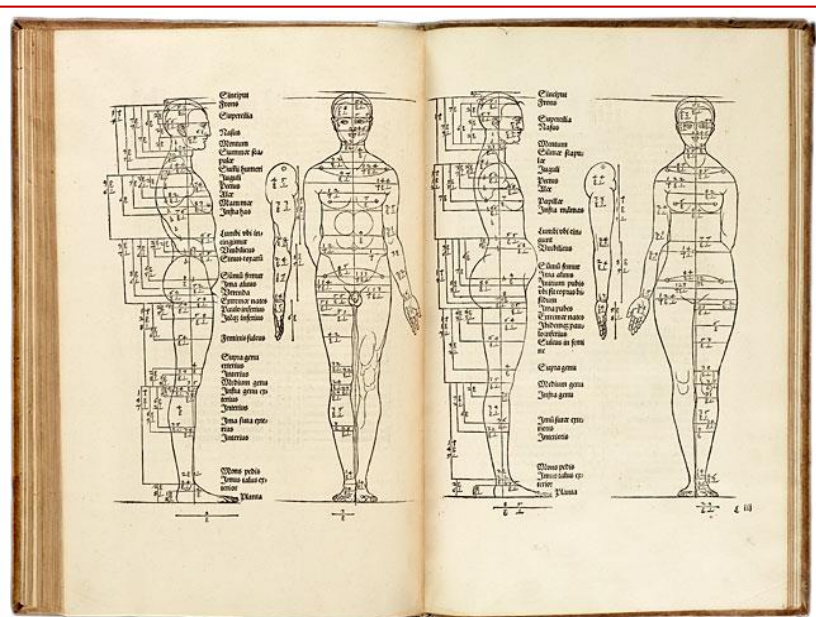

Tiskana knjiga, 1450. – 1649.

- **Četiri knjige o ljudskim proporcijama** – znamenito djelo **Albrechta Dürera**, ilustrirano je istraživanje ljudskog tijela kroz sve faze života. **Držim da je savršenstvo oblika i ljepote sadržano u svom ljudima.**
- **Kozmografija** – **Sebastian Münster**, jedno od najpopularnijih djela objavljenih u 16. st., kao prvi ilustrirani vodič po poznatome svijetu, enciklopedijskog formata u 6 svezaka, objavljen na njemačkom jeziku, a knjiga se temeljila na djelu grčkog matematičara Ptolomeja, oko 150. g. pr. Kr.

Carte universelle de la terre

LA COSMOGRAPHIE UNIVERSELLE. CONTENANT la situation de toutes les parties du monde. avec leurs proprietéz & appartenances.

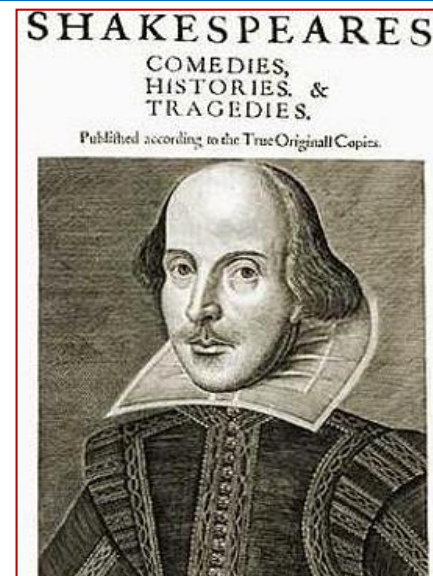
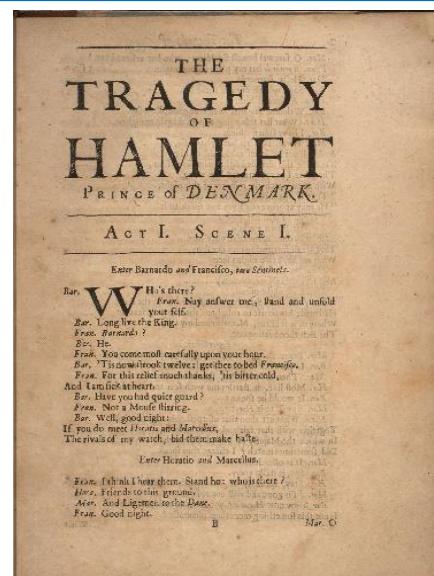
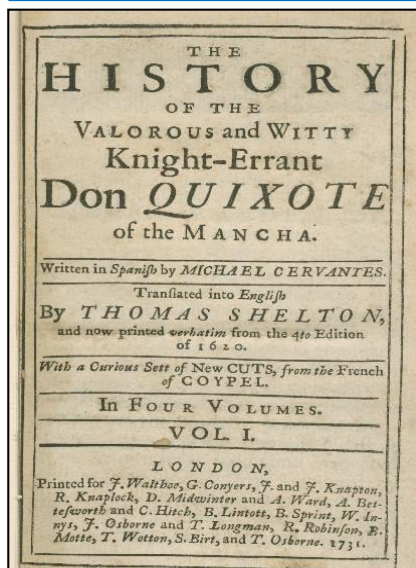
COLLECTION
XXV
MAY 1770

La description des pays & régions d'iceluy.
 La grandeur & diversité de la terre.
 Le vray port & de certains animaux étranges, avec leur naturel d'iceux.
 Les figures & portraitsz des villes & cités plus notables.
 Les coutumes, loix & religions de toutes nations, avec l'origine, accroissement & décadence des Roïumes & Seigneuries, & les guerres & succès des Rois, Princes & autres Princes de tout le monde, comme au présent.
 PAR SEBAST. MONESTRE
 Avec Privilège du Roy.

Tiskane knjige, 1450. – 1649.

- **Don Quijote**, roman **Miguela de Cervantesa Saavedrae**, objavljen 1605. i 1615., smatra se prvim modernim romanom. Dotiče se tema klase, moralnosti i ljudskih prava, kombinira humor, fantaziju i brutalnost, društvenu kritiku na način neviđen do tada. Izvršio je veliki utjecaj na pojavu romana u kasnijoj europskoj književnosti.
- **William Shakespeare** – autor mnogih povijesnih drama, komedija, tragedija i soneta (napisao je najmanje 37 knjiga i surađivao na mnogima), jedan od najpoznatijih pisaca na engleskom jeziku, ostao je i do danas najbolji i najizvođeniji dramatičar svih vremena.

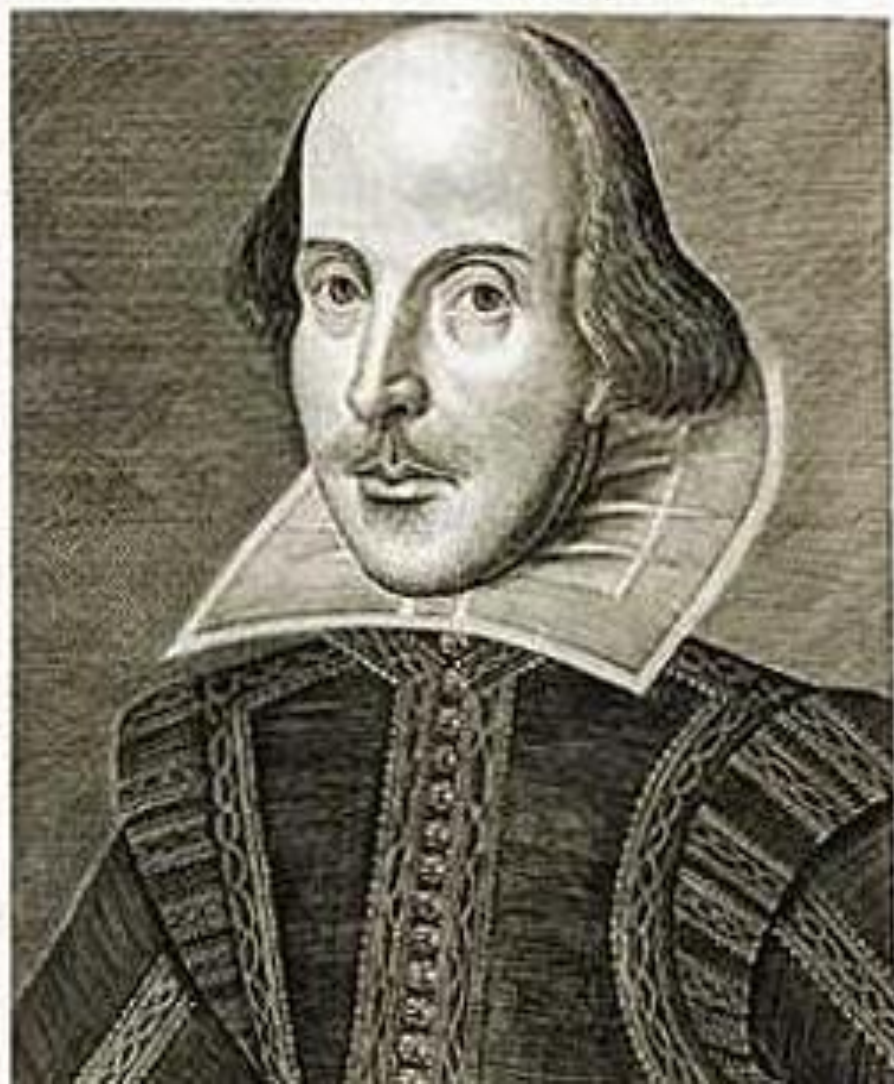

RETRATO DE CERVANTES DE SAAVEDRA
POR EL MISMO.

SHAKESPEARES

COMEDIES,
HISTORIES. &
TRAGEDIES.

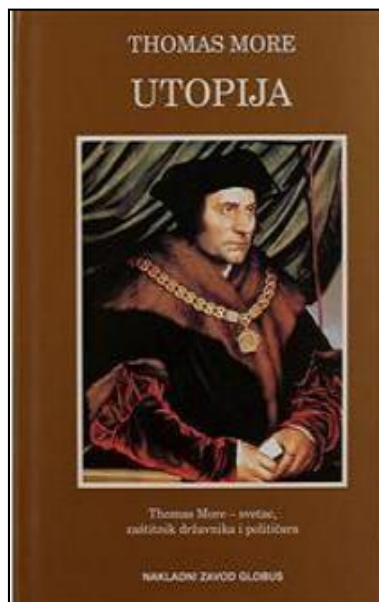
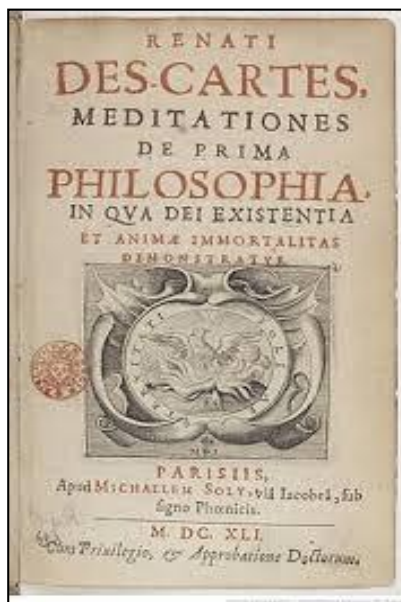
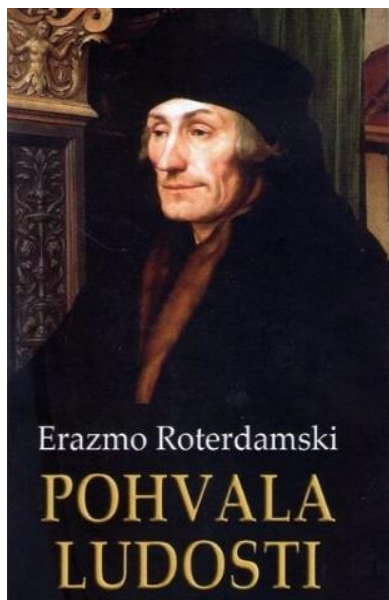
Published according to the True Originall Copies.

Tiskane knjige, 1450. – 1649.

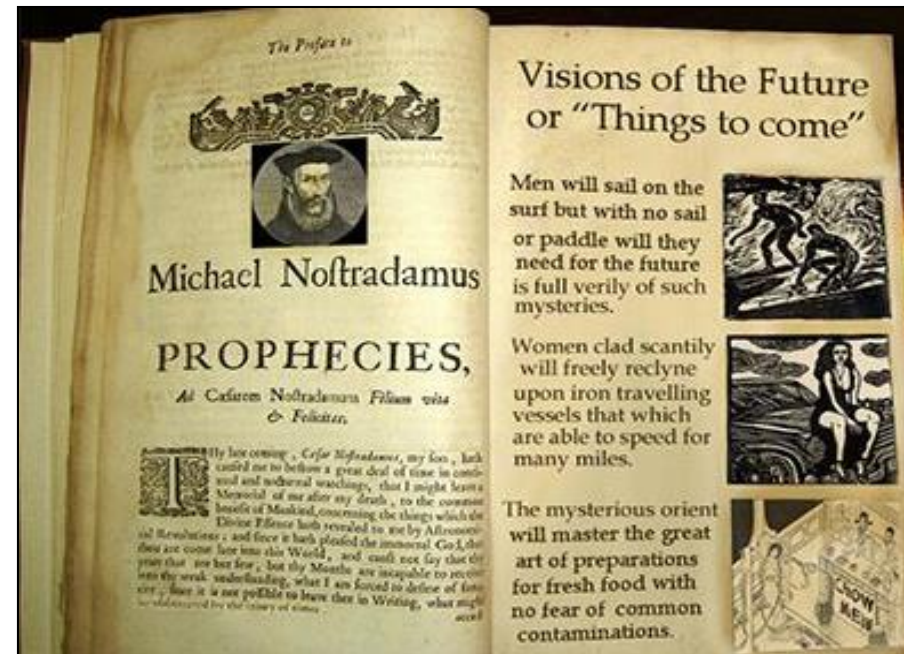
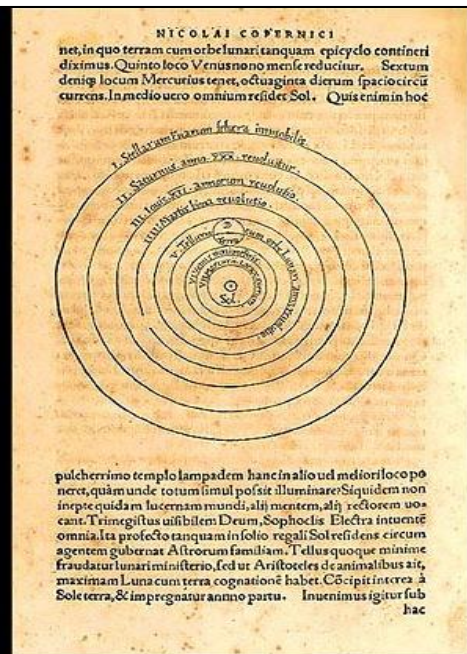
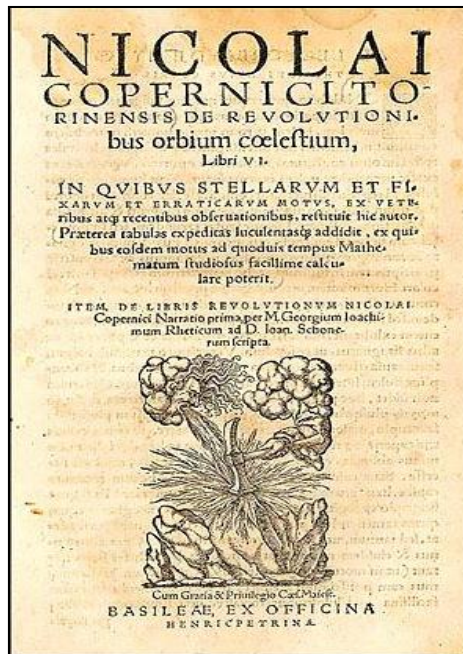
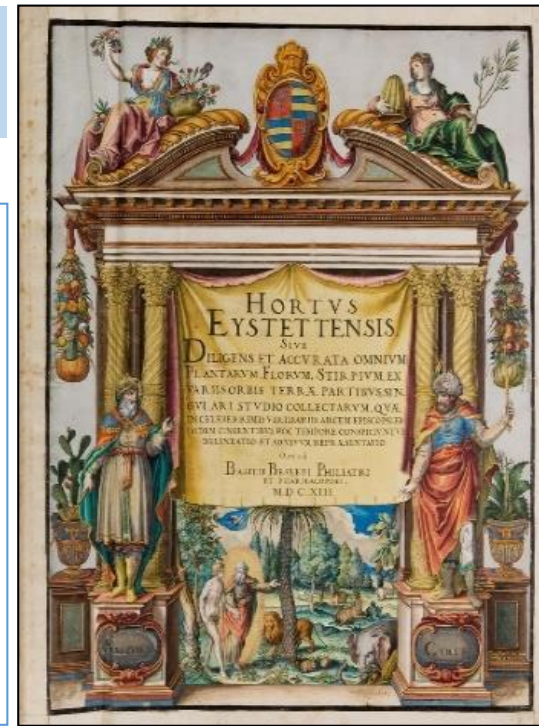

- ***Pohvala ludosti***, 1511. – Erazmo Roterdamski
- ***Utopija***, 1516. – Thomas More
- ***Dijalog o dvama svjetskim sustavima***, 1632. – Galileo Galilei
- ***Razmišljanja o prvoj filozofiji***, 1641., Rene Descartes

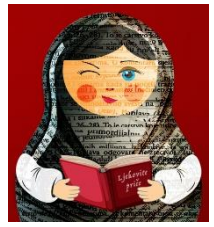

Tiskane knjige, 1450. – 1649.

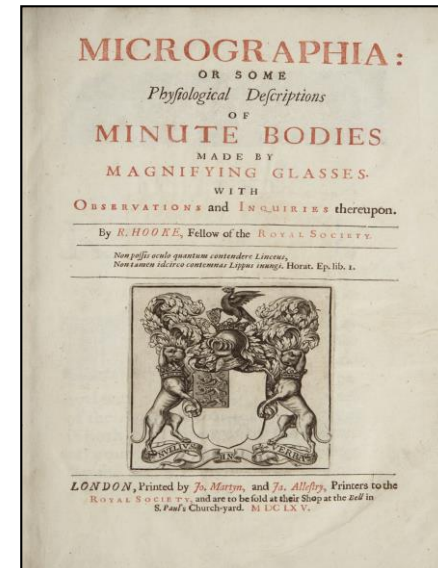
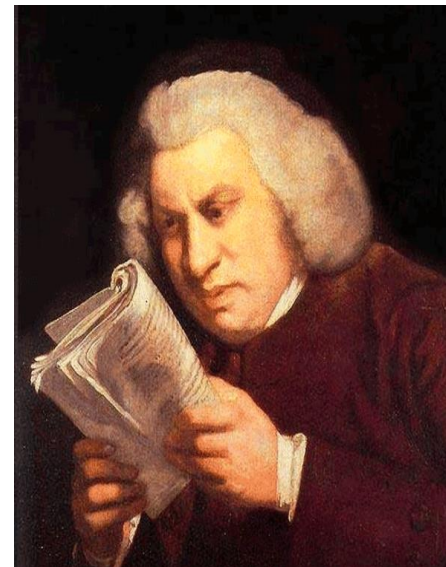
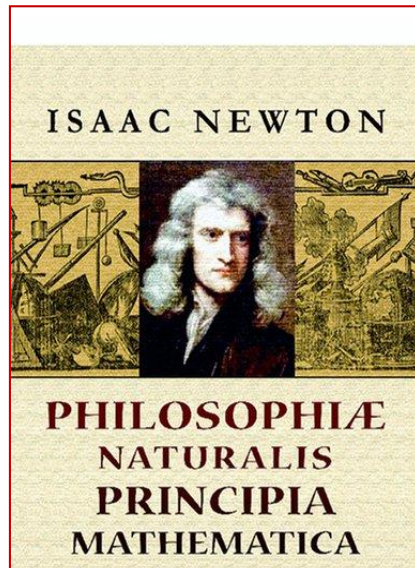
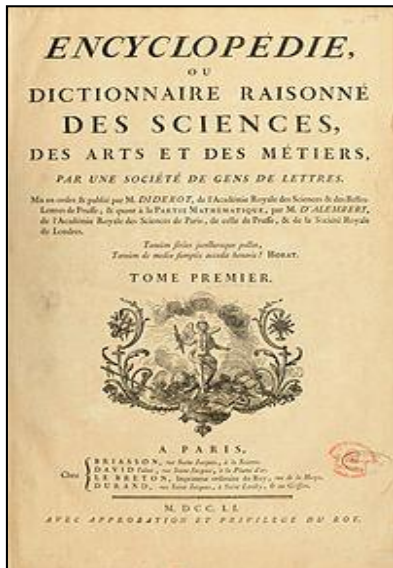
- ***O gibanjima nebeskih tijela***, 1543.– Nikola Kopernik
- ***Proročanstva***, 1555.– Nostradamus
- ***Hortus Eystettensis***, 1613.– Basilius Besler

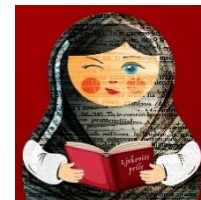
Tiskane knjige 1650. – 1900.

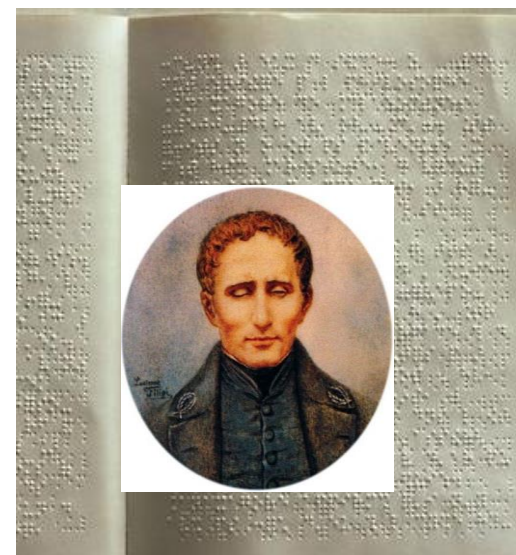
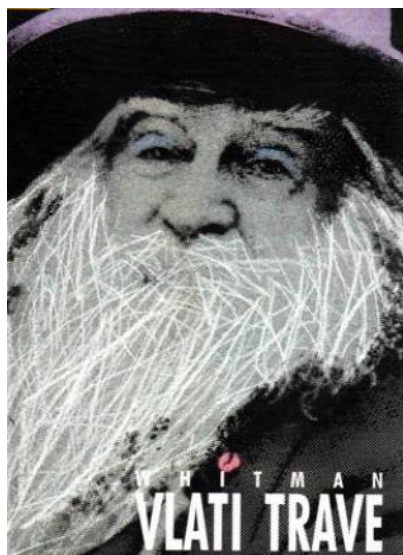
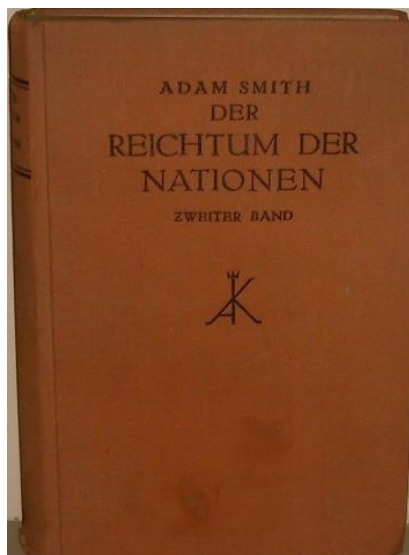
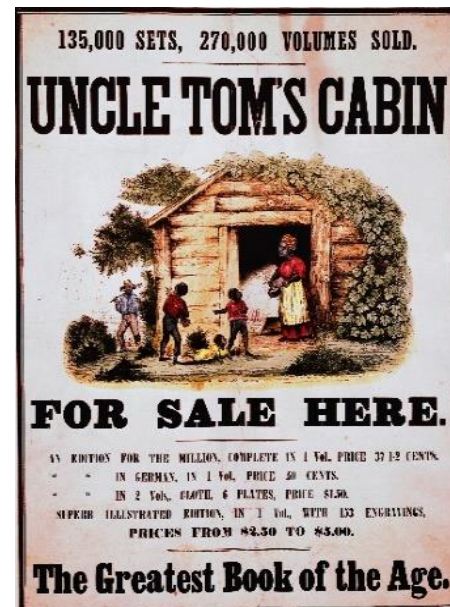
- **Mikrografija, 1665. – Robert Hooke**
- **Matematička načela filozofije prirode, 1687. – Isaac Newton**
- **Enciklopedija ili razumski rječnik, 1751. - 1772. - Denis Diderot i Jean d'Alembert**
- **Rječnik engleskoga jezika, 1755. – Samuel Johnson**
- **Bukolike, Georgike i Eneida, 1757.– Vergilije**

Tiskane knjige 1650. – 1900.

- Ezopove basne, 1765.
- Bogatstvo naroda, 1776. – Adam Smith
- Postupak pisanja riječi, glazbe i pjesama točkicama, 1829. – Louis Braille
- Čiča Tomina koliba, 1852. – Harriet Beecher Stowe
- Vlati trave, 1855. – Walt Whitman
- Alica u zemlji čudesas, 1865. – Lewis Carroll

ÆSOP'S FABLES

Illustrated Junior Library

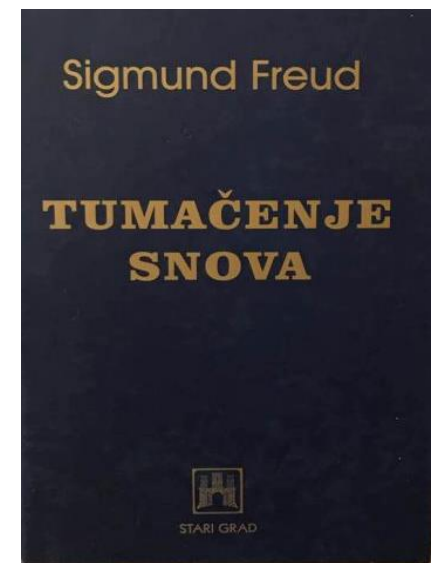
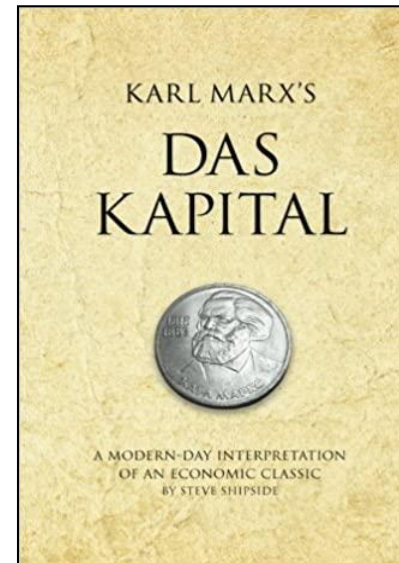
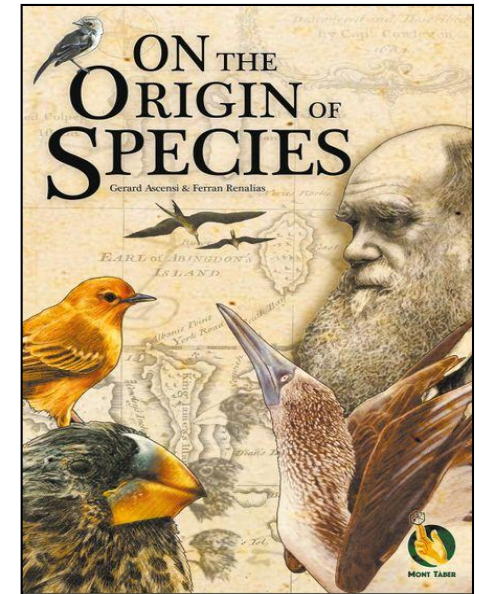
WITH DRAWINGS BY Fritz Kredel

GROSSET & DUNLAP Publishers

Tiskane knjige 1650. – 1900.

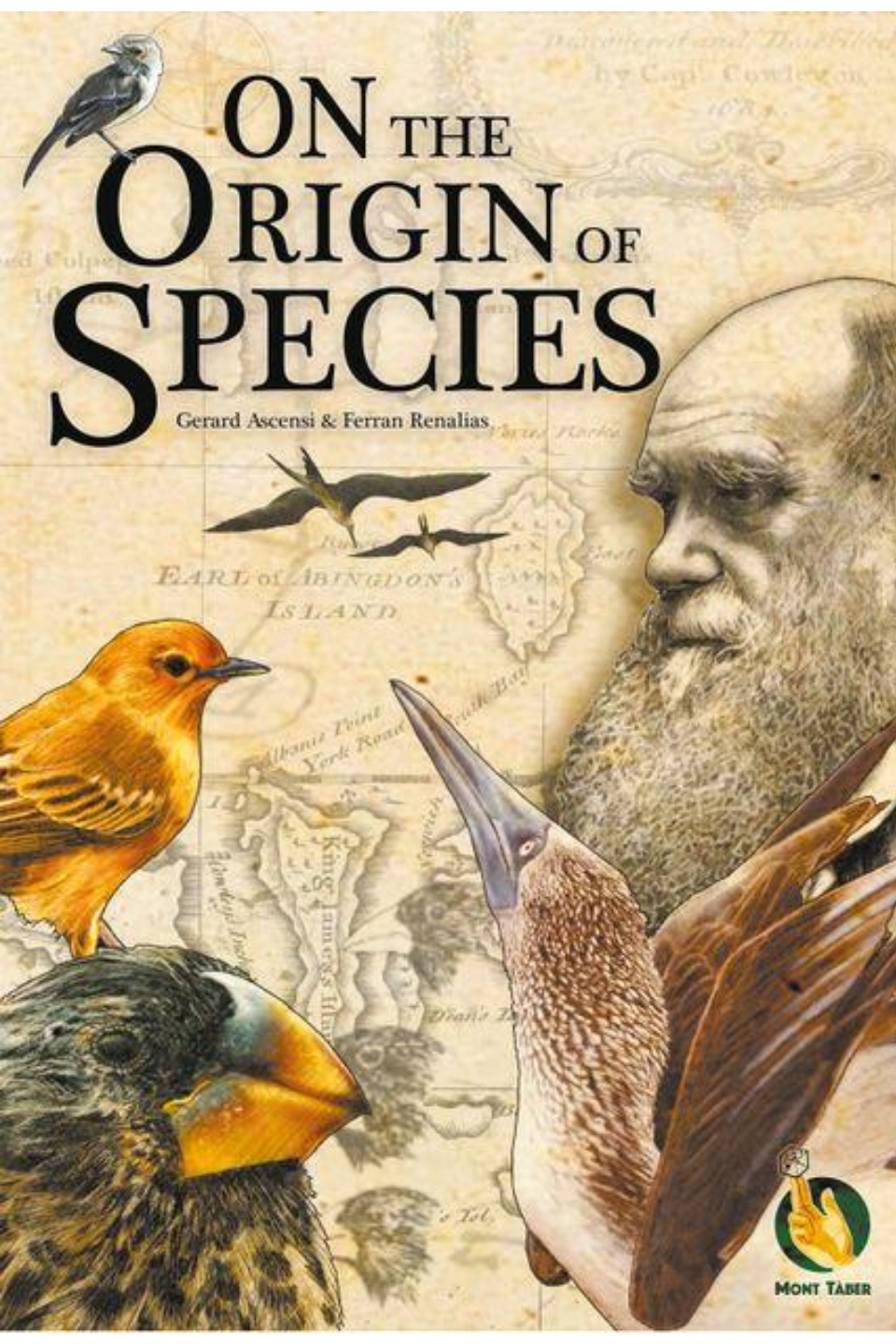

- O podrijetlu vrsta, 1859. – Charles Darwin
- Kapital, 1867. – Karl Marx
- Kritika čistog uma, 1781. – Immanuel Kant
- Tako je govorio Zaratustra, 1883. – Friedrich Nietzsche
- Tumačenje snova, 1899. – Sigmund Freud

ON THE ORIGIN OF SPECIES

Gerard Ascensi & Ferran Renalias

Charles Darwin

PODRIJETLO ČOVJEKA

I ODABIR OVISAN O SPOLU

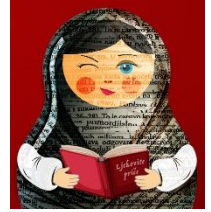
I.

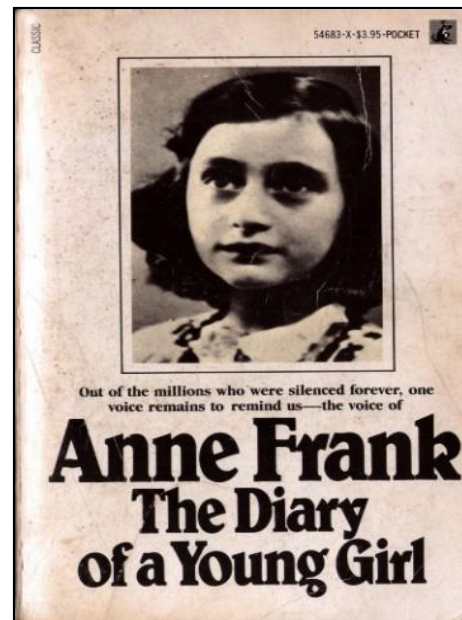
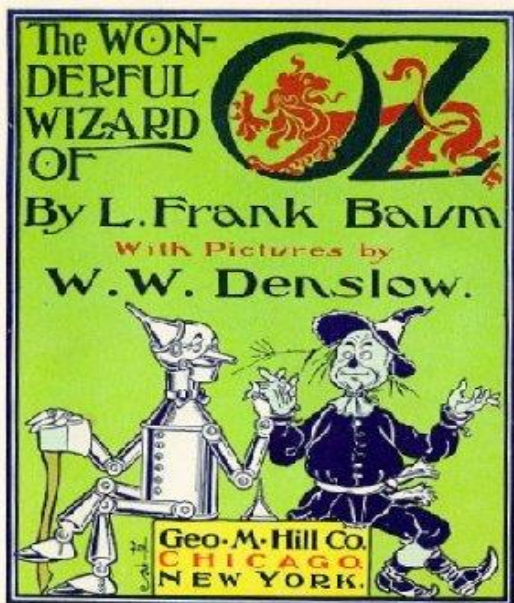
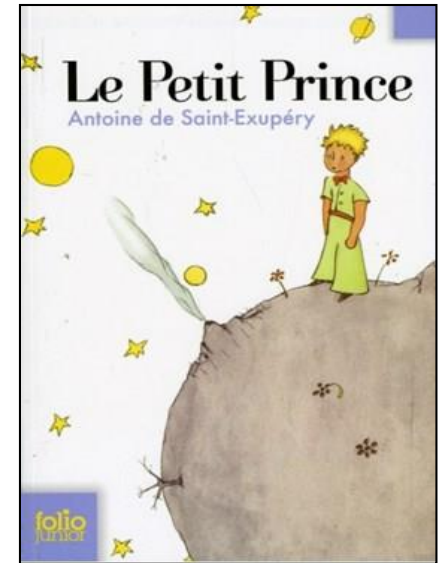
MONT TABER

školska knjiga

Knjige tiskane nakon 1900.

- Čarobnjak iz Oza, 1900. – Lyman Frank Baum
- Bajke, 1909. - braća Jacob i Wilhelm Grimm
- PENGUIN BOOKS, 1935. – Allen Lane, utemeljitelj popularne biblioteke
- Dnevnik Anne Frank, 1942.
- Mali princ, 1943. – Antoine de Saint- Exupery

The WON-
DERFUL
WIZARD
OF
By L. Frank Baum
With Pictures by
W. W. Denslow.

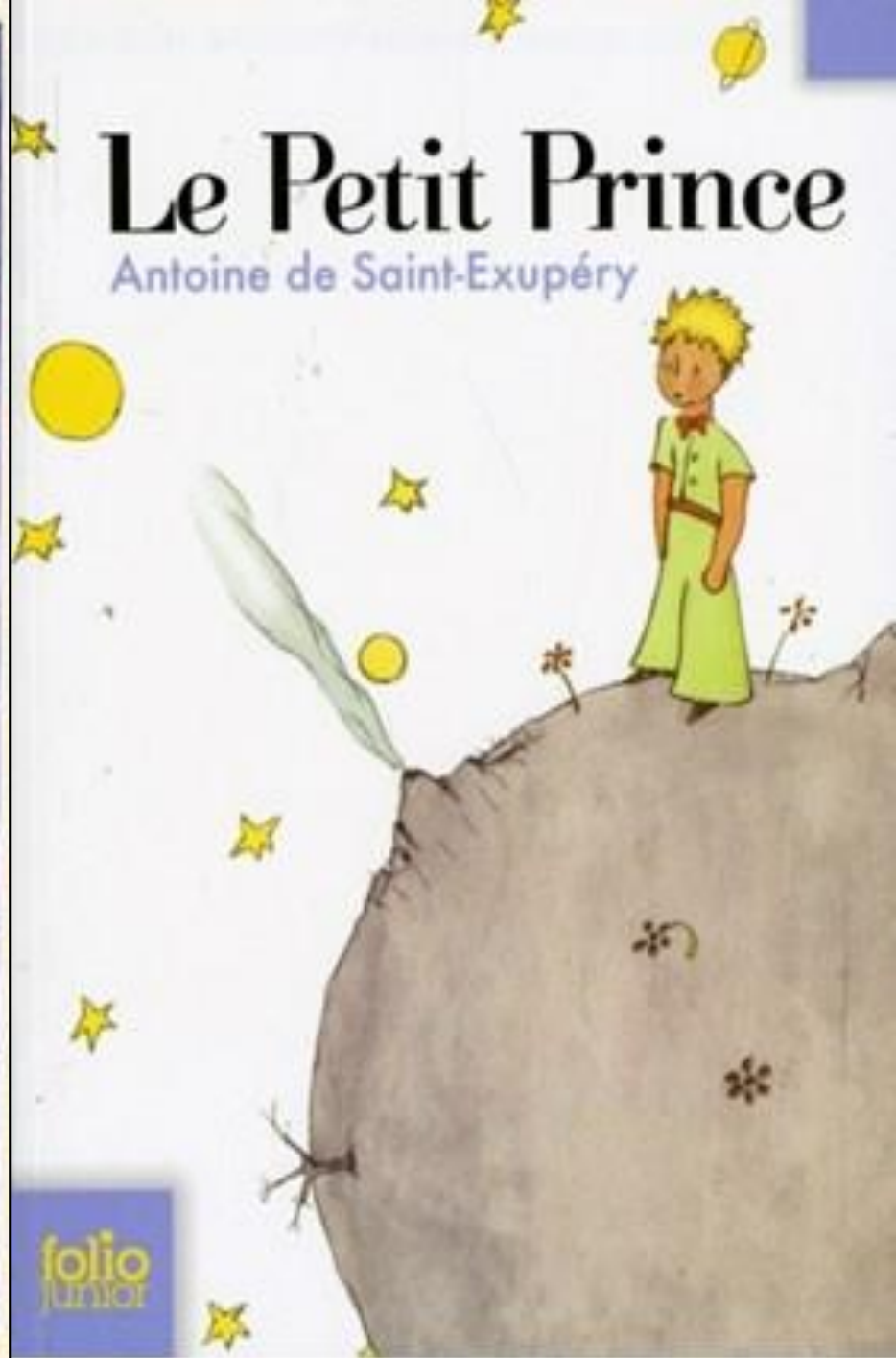

Geo. M. Hill Co.
CHICAGO.
NEW YORK.

1 9 0 0

Le Petit Prince

Antoine de Saint-Exupéry

folio
junior

Braća Grim Bajke I

Braća Grim Bajke II

Braća Grim Bajke II

Braća Grim Bajke III

Braća Grim Bajke III

Braća Grim Bajke IV

Braća Grim Bajke IV

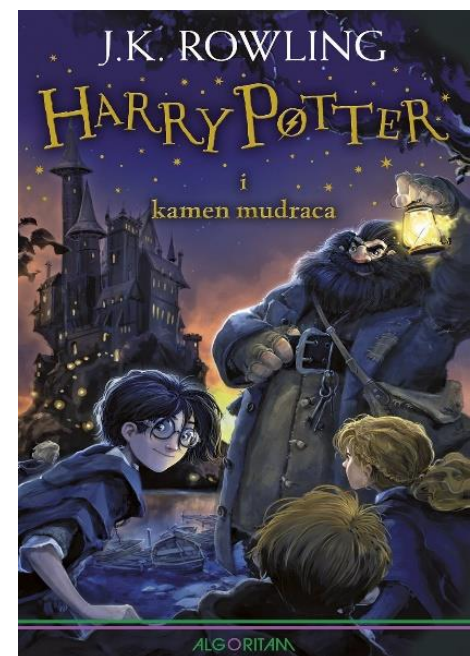
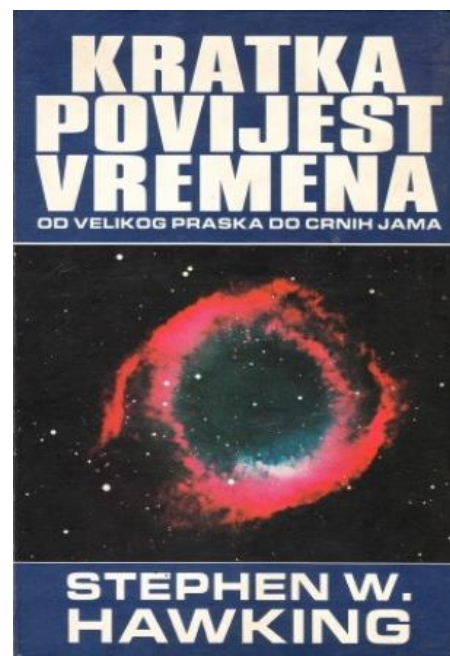
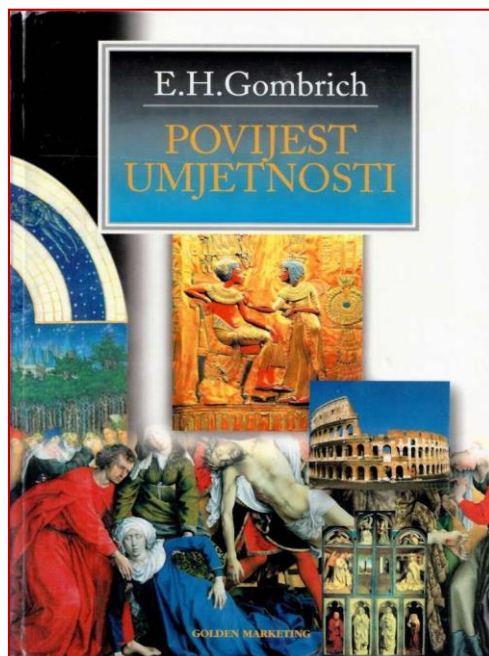
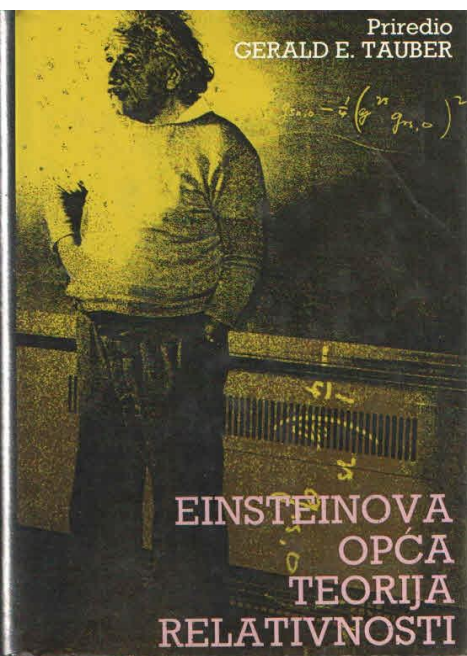
Braća Grim
Sabrane
bajke

Knjige tiskane nakon 1900.

- Opća teorija relativnosti, 1916. – Albert Einstein
- Povijest umjetnosti, 1950. – Ernst H. Gombrich
- Kratka povijest vremena, 1988. – Stephen Hawking
- Harry Potter i Kamen mudraca, 1997. – Joane K. Rowling

Priredio
GERALD E. TAUBER

$$s_{\mu\nu} = -\frac{1}{4} \left(g_{\mu\alpha} g_{\nu\beta} - g_{\mu\beta} g_{\nu\alpha} \right)^2$$

EINSTEINOVA
OPĆA
TEORIJA
RELATIVNOSTI

KRATKA POVIJEST VREMENA

OD VELIKOG PRASKA DO CRNIH JAMA

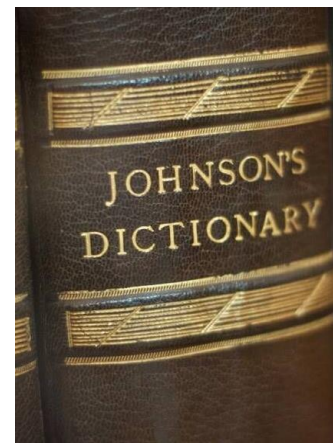
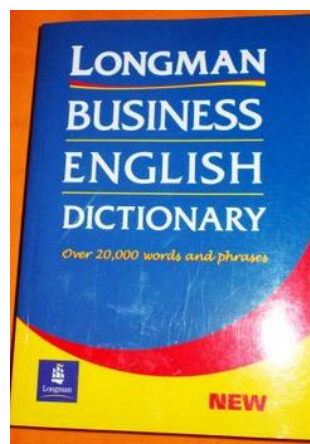
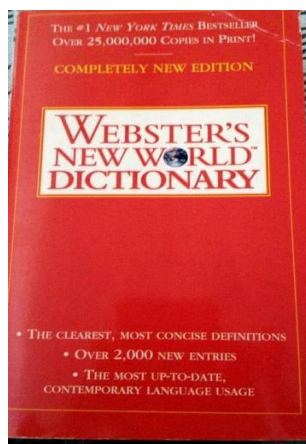
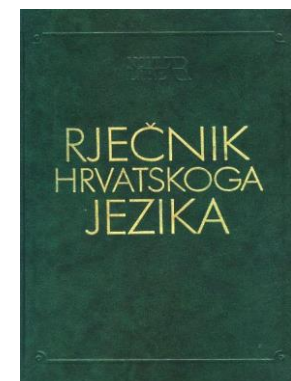

STEPHEN W.
HAWKING

RJEČNICI koji su mijenjali svijet učenja

- Websterov rječnik u SAD-u ("Webster's" je u SAD-u postao zaštitni znak za rječnike engleskog jezika, još od 19. st.)
- Johnsonov rječnik; Longmanov rječnik u Engleskoj
- Covarrubiasov španjolski rječnik
- Littreov francuski rječnik
- Langenscheidtov njemački rječnik
- Dudenov njemački rječnik
- Calepinov talijanski rječnik (1502. g. divovski višejezični rječnik)
- Klaićev Rječnik stranih riječi
- Anićev Rječnik hrvatskoga jezika

Knjige koje su promijenile Hrvatsku

BAŠĆANSKA PLOČA

Dragi kamen hrvatske pismenosti

- U crkvi svete Lucije u Jurandvoru kod Baške na otoku Krku, zahvaljujući bašćanskomu kleriku Petru Dorčiću, pronađen je jedan od najdragocjenijih hrvatskih spomenika – Bašćanska ploča. **Njome započinje pisanje povijesti hrvatskoga jezika i književnosti.**

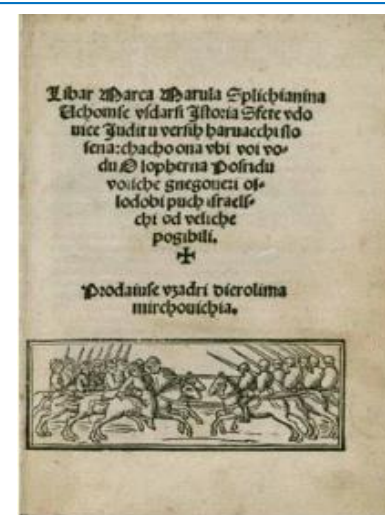
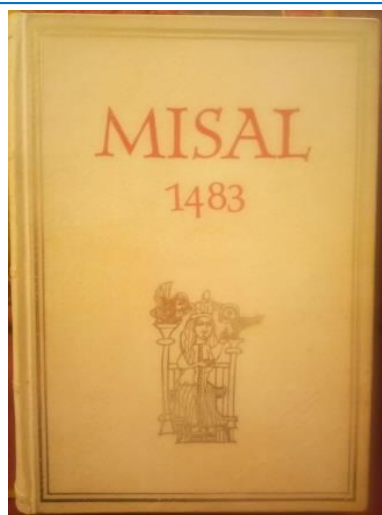
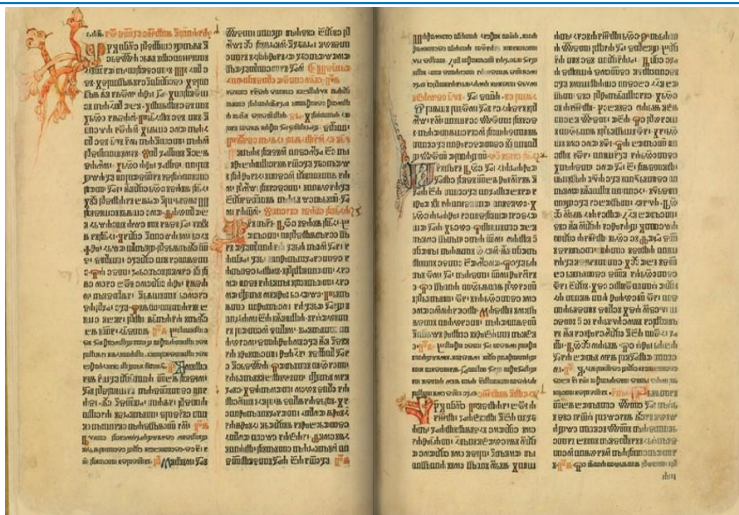

Bašćanska ploča starohrvatski je spomenik, pisan prijelaznim oblikom glagoljice, oko 1100. g. Pronađena je 15. rujna 1851. u crkvi sv. Lucije u Jurandvoru kod Baške na otoku Krku, zahvaljujući bašćanskom kleriku Petru Dorčiću

Knjige koje su promijenile Hrvatsku

- **Misal po zakonu rimskoga dvora**, 1483. – prva hrvatska tiskana knjiga, i ujedno prvi misal u Europi koji nije tiskan latinicom, nego glagoljicom i hrvatskim jezikom. Nije sigurno utvrđeno je li tiskan u Roču u Istri ili u Kosinju u Lici.
- **Marko Marulić, Judita** – Mleci, 1521., - Marulića često nazivaju **ocem hrvatske književnosti** - on je začetnik naše svjetovne literature. Jezičnu ili nacionalnu komponentu Marulić je istaknuo i na naslovnom listu djela, tvrdeći kako je **Judita u versih harvacki složena**. Još je važniji sadržaj djela, odnosno njegov smisao i poruka, a **Judita** je pokazala da i hrvatski jezik ima svoga Dantea.

Libar Marca Marula Splichianina
Echomse vidarsi Istoria Sfere vdo
mice Juditu verih barnacchi slo
fena: chacho ona vbi voi vo
du S lopberna Posudu
voiche gnegoueri of
ledobi puch israels
chi od veliche
pogibili.

Prodane vyadri dierolima
mirchouichia.

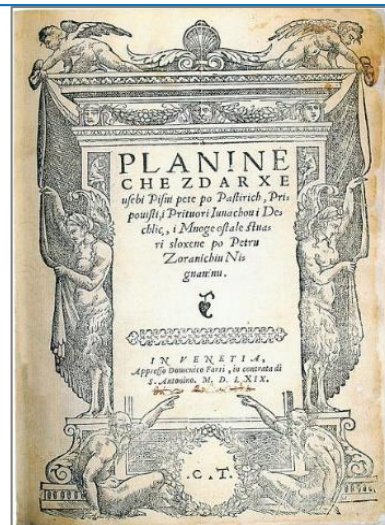
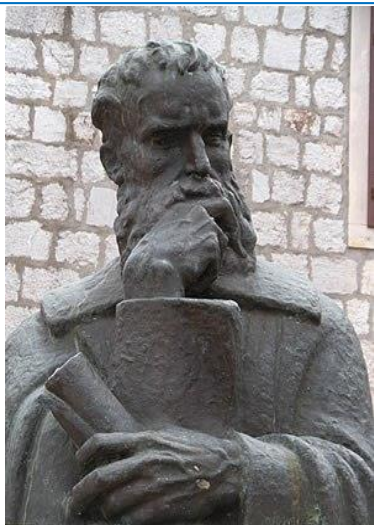
IVAN KRSTIĆEVIĆ: NARODI BARIJAN

Prošlo je 500 godina od prvog tiska Marulićeve Judite, 1521. godine u Veneciji

Knjige koje su promijenile Hrvatsku

- **Petar Hektorović, *Ribanje i ribarsko prigovaranje***, Mleci, 1568. Hektorovićevo *Ribanje* jedno je od najoriginalnijih djela europske renesanse, koje je višestruko prevedeno na velike svjetske jezike. Presudan utjecaj na Hektorovića treba tražiti u Marulićevoj moralističkoj pouci i kršćanskoj filozofiji te u hrvatskom humanizmu.
- **Petar Zoranić, *Planine***, Mleci, 1569. Zoranić je poznat kao pisac prvog hrvatskog romana *Planine*, koji ima sve osobine renesansne poetike, a ujedno izražava i specifičnost hrvatske književnosti XVI. st. i njezin nepovoljan položaj u odnosu na ostale europske književnosti, hrvatsku teritorijalnu ugroženost i sve nevolje koje je imao hrvatski narod.

RIBANYE
I RIBARSCHO PRI
GOVARANYE I RAJLI.
CHE STVARI INE SLO.
XENE PO PETRETV
HECTOROVICHIV
HVARANINV.

IN VENETIA APPRESSO
GIOANFRANCESCO
CAMOTIO.

M. D. LXVIII

.C.T.

PLANINE
CHE ZDARXE
*usebi Pisni pete po Pastirich, Pri
pousti, i Prituori Iunachou i Des
chlic, i Mnoge ostale stua
ri sloxene po Petru
Zoranichiu Nis
gnarini.*

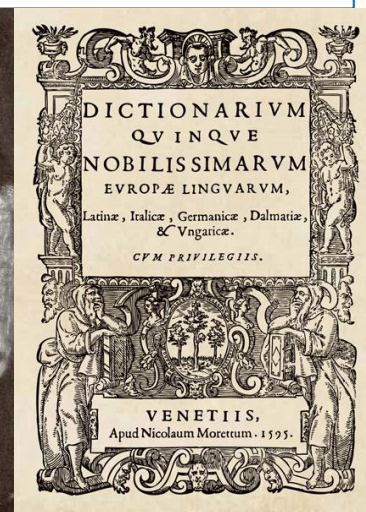
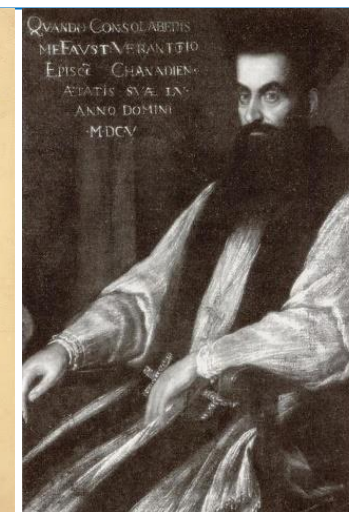
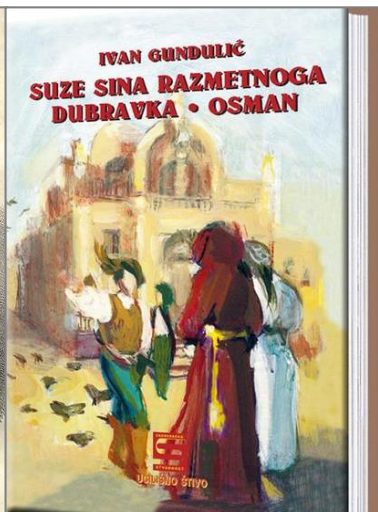
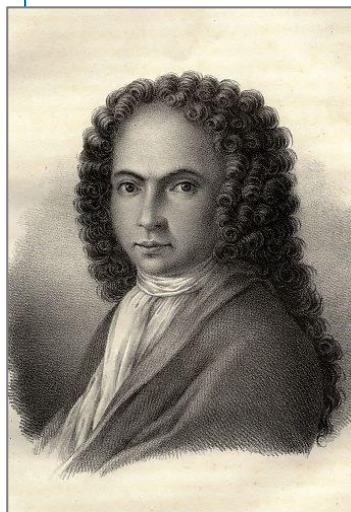
IN VENETIA,
Appresso Domenico Farri, in contrata di
S. Antonino. M. D. LXXIX.

.C.T.

Knjige koje su promijenile Hrvatsku

- **Ivan Gundulić, *Osman***, Dubrovnik, 1826. *Osman* je jedno od najvećih djela hrvatske epike po svojim umjetničkim dosezima i po svojoj sudbini. *Osman* je trebao imati dvadeset pjevanja, no ostao je nedovršen, nedostaju mu 14. i 15. pjevanje, koja je u XIX. stoljeću dovršio Ivan Mažuranić. I druga Gundulićeva djela kao: ***Suze sina razmetnoga i Dubravka*** samo potvrđuju veličinu i značaj pjesnika Ivana Gundulića.
- **Faust Vrančić**, knjiga izuma ***Machinae novae***, 1615. i prvi rječnik hrvatskoga jezika: ***Rječnik pet najuglednijih europskih jezika***, Mleci, 1595. Ove su knjige samo mali dio Vrančićevih širokih interesa i višestruke nadarenosti, koje su ga krasile kao renesansnog čovjeka.

SVE SINA

RAMETNOGA

GOSPODINA GIVA
Frana Gundulichia

VLASTELINA
DVBROUACKOGA

IN VENETIA, M. DCC. III.

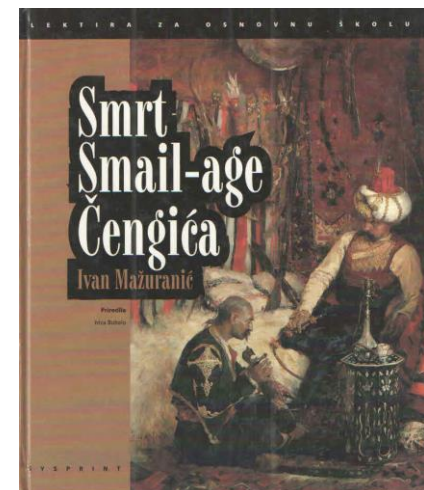
Si Vende da Bortolo Occhi Libraro sopra la
Riva de' Schiauoni all' insegna di San Dom-
nico appresso il Ponte della Madonna.
CON LICENZA DESUPERIORI.

Knjige koje su promijenile Hrvatsku

- **Andrija Kačić Miošić, *Razgovor ugodni naroda slovinskoga***, Mleci, 1756. Kačićev je *Razgovor* dugo vremena bila najutjecajnija hrvatska knjiga, koja se u određenim razdobljima mogla naći u gotovo svakoj kući na cijelom našem jezičnom prostoru. Kačić je imao namjeru poučiti prosti puk kroz pjesme koje su bile nalik na narodne, ali i dovoljno učene. To mu je i uspjelo, jer je njegova knjiga stekla popularnost, koja je ostala do danas.
- **Ivan Mažuranić, *Smrt Smail-age Čengića***, Zagreb, 1846. romantični spjev u pet pjevanja, zasnovan na stvarnom događaju koji se zbio u našim južnim krajevima. Događaju je dana općeljudska dimenzija, a Mažuranićev se spjev sve do 20. st. smatrao veličanstvenim pjesničkim djelom...

RAZGOVOR U G O D N I NARODA SLOVINSKOGA

*U komuni staroga poverća, i frazha Kralja Slovinski, koji punno viktrik
vladaše frim Slovinskih darsarim, fraziqim pilman od
Kralja, Bisk, i Slovinski Vatsarik.*

izvijen za razgovor Kralja, i slava u frazi Slovinski

P O F R A

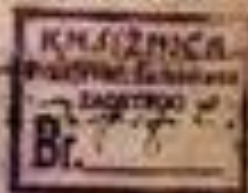
ANDRII CACICHIU I Z B R I I S T A,

*Stoica Jabilasana Reda male Brnje S. Frano, datzave
Pri. Odopirgla i Dalmazii.*

*Eda ima pilangan od slaga, fraziqim Caciak, Pija, Izvi, i Bismil od
Nemala Slovinski, i fraziqim pilgan Jan Caciak, Slovaki Izvi,
Caciak, Brnje, i od fraziqim slovaki, i gromi slovaki.*

PRIKAZANA PRISVITLOMU GOSP. GOSP.

KNEZU LUCI IVANNOVICHIU IZ DOBROTE OD BUKKE KOTORSKE.

U MLECZI NA MDCCLIX
PO DOMINIKU LOVIERI.
F. DOPUICTEGNIEM STARECINE.

UZORNA DJELA IZ HRVATSKE I SVJETSKE KNJIŽEVNOSTI
KNJIGA I.

SMRT SMAIL-AGE ČENGIČA

PJESAN
IVANA MAŽURANIČA

UVOD I BILJEŠKE NAPSAO
DR. DAVID BOGDANOVIĆ
OVLAŠTENI IZDANJE

Odobreno po gosp. Ministru prosvete
S. N. broj 38.292 od 20. decembra 1930

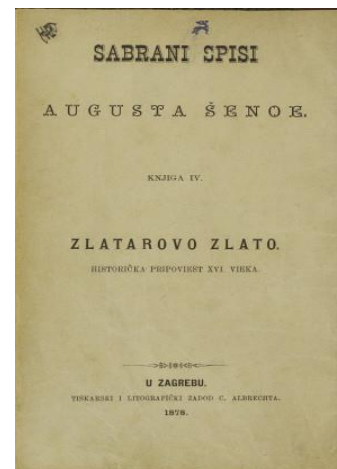
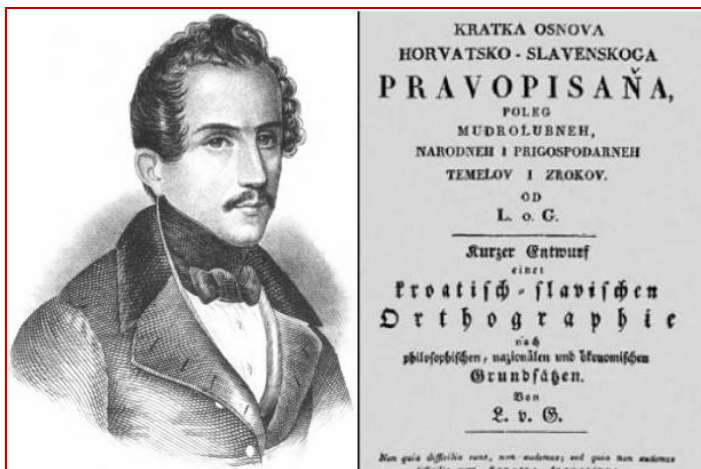
1924.

TISAK I NAKLADA ST. KINGLI
KNJIZARA KRALJEVSKOG SVEUČILIŠTA I JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE
ZAGREB, ILIJA 30.

Knjige koje su promijenile Hrvatsku

- **Ljudevit Gaj, *Kratka osnova hrvatsko-slavenskoga pravopisanja***, Budim, 1830. U ovoj je knjizi Gaj postavio temelje za pravopisnu reformu koja će se zbiti nešto kasnije, kada je za književni jezik izabrana štokavska ijekavica. ***Kratka osnova*** bila je početak dugotrajnog i važnog procesa, pa je nesumnjivo odigrala povijesnu ulogu u razvoju jezika.
- **August Šenoa, *Zlatarovo zlato***, Zagreb, 1871. Dugo se vremena ova knjiga smatrala prvim hrvatskim romanom, dok se nije otkrilo da je Šenoa imao i prethodnike, ali manje poznate i manje umjetnički uspješne. Svojim je povijesnim romanom Šenoa ponudio publici uzbudljivu i napetu priču, kroz koju je promicao političke i moralne vrijednosti i stvarao hrvatsku čitateljsku publiku, a bio je poticaj mnogim piscima 19. st. da pišu romane.

SABRANI SPISI

AUGUSTA ŠENOE.

KNJIGA IV.

ZLATAROVO ZLATO.

HISTORIČKA PRIPOVJEST XVI. VIEKA.

U ZAGREBU.

TISKARSKI I LITOGRAFIČKI ZADOK C. ALBRECHTA.

1878.

KRATKA OSNOVA
HORVATSKO - SLAVENSKOGA
PRAVOPISAŃA,
POLEG
MUDROLUBNEH,
NARODNEH I PRIGOSPODARNEH
TEMELOV I ZROKOV.
OD
L. O. G.

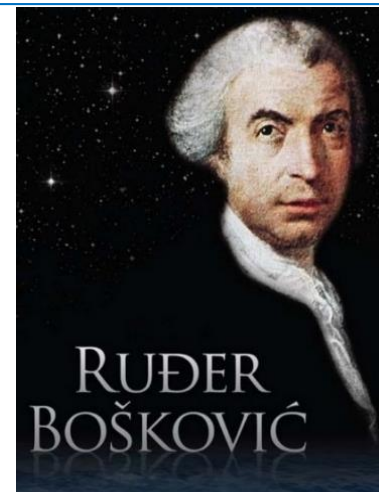
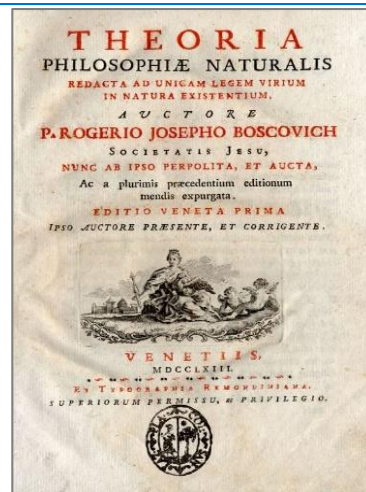
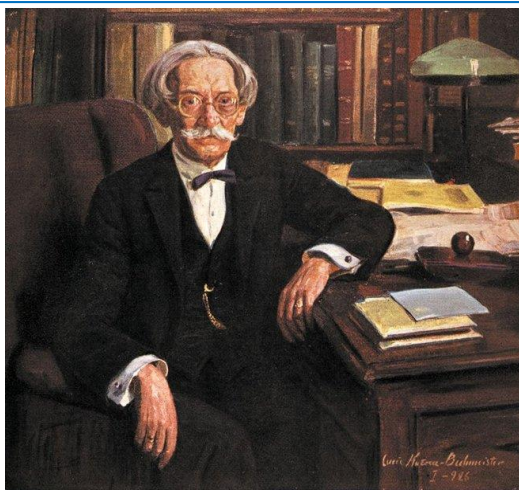
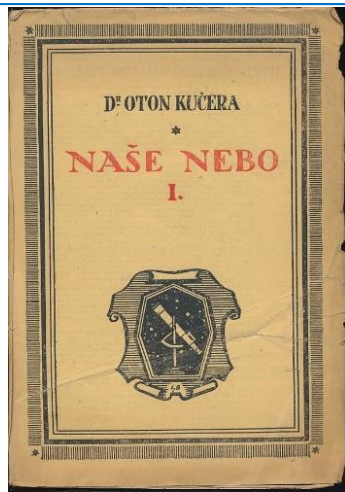
Kurzer Entwurf
einer
Kroatisch - slavischen
Orthographie
nach
philosophischen, nationalen und ökonomischen
Grundsätzen.
Von
L. v. G.

*Non quia difficilia sunt, non audemus; sed quia non audemus
difficilia sumus. Sanctus Augustinus.*

Vu Budimu,
iz tiskarnice Kraljevskoga Vscuilišća. 1850.

Knjige koje su promijenile Hrvatsku

- **Ruđer Bošković - *Teorija prirodne filozofije*** Bošković je jedan od posljednjih univerzalnih umova europske tradicije, multidisciplinarni filozof, znanstvenik, matematičar, fizičar, astronom, graditelj, arheolog, diplomat i pjesnik. Slijedilo je više njegovih znanstvenih djela, a vrhunac je bila ***Theoria philosophiae naturalis***, djelo izuzetne vrijednosti i plod genijalnog uma. *Teoriju prirodne filozofije* tiskao je u Beču 1758., zatim u Veneciji 1763. g.
- **Oton Kučera, *Naše nebo***, Zagreb, 1895. Kučera je bio prirodoslovac (studirao je matematiku, fiziku i astronomiju), najveće je zasluge stekao kao popularizator znanosti, osobito astronomije. Njegova knjiga *Naše nebo* bila je vrlo popularna i tiskana nekoliko puta u velikim nakladama. Danas je ona dokument naše kulturne povijesti. Kučera je potaknuo osnivanje Zvezdarnice Hrvatskoga prirodoslovnoga društva na Popovu tornju u Zagrebu i bio je njezin dugogodišnji ravnatelj.

T H E O R I A
PHILOSOPHIÆ NATURALIS

**REDACTA AD UNICAM LEGEM VIRIUM
IN NATURA EXISTENTIUM,**

A U C T O R E

P. ROGERIO JOSEPHO BOSCOVICH

SOCIETATIS JESU,

NUNC AB IPSO PERPOLITA, ET AUCTA,

Ac a plurimis præcedentium editionum
mendis expurgata.

EDITIO VENETA PRIMA

IPSO AUCTORE PRÆSENTE, ET CORRIGENTE.

V E N E T I I S,

M D C C L X I I I.

EX TYPOGRAPHIA REMONDINIANA.

SUPERIORUM PERMISSU, & PRIVILEGIO.

POPUČNA KNJIŽNICA „MATICE HRVATSKE“
KRIŽIĆA XX.

NAŠE NEBO.

CRTICE IZ ASTRONOMIJE.

SAZIDAO

OTON KUČERA.

NA 140 KLJUNU U TRGULU I CRTICE DREKOGA.

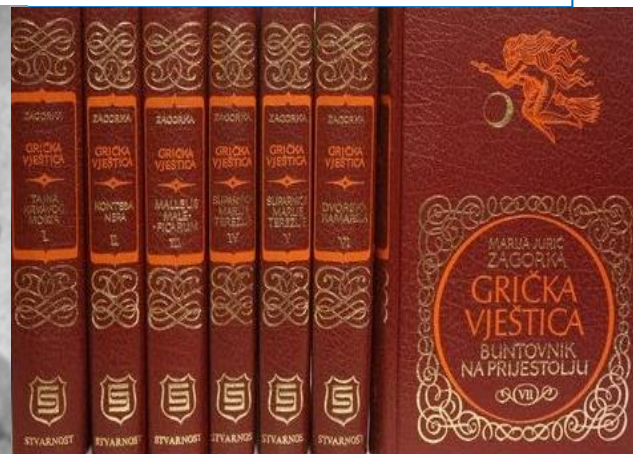
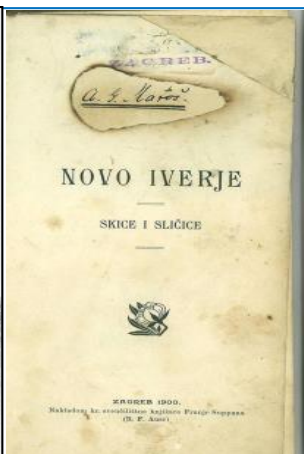
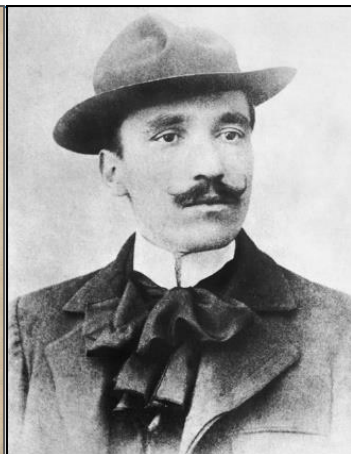
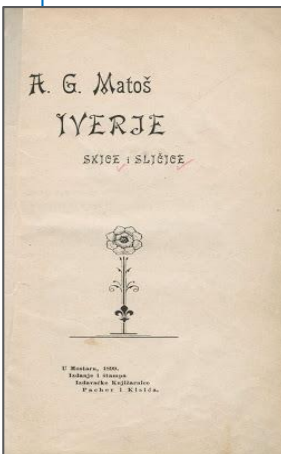
ZAGREB 1861.

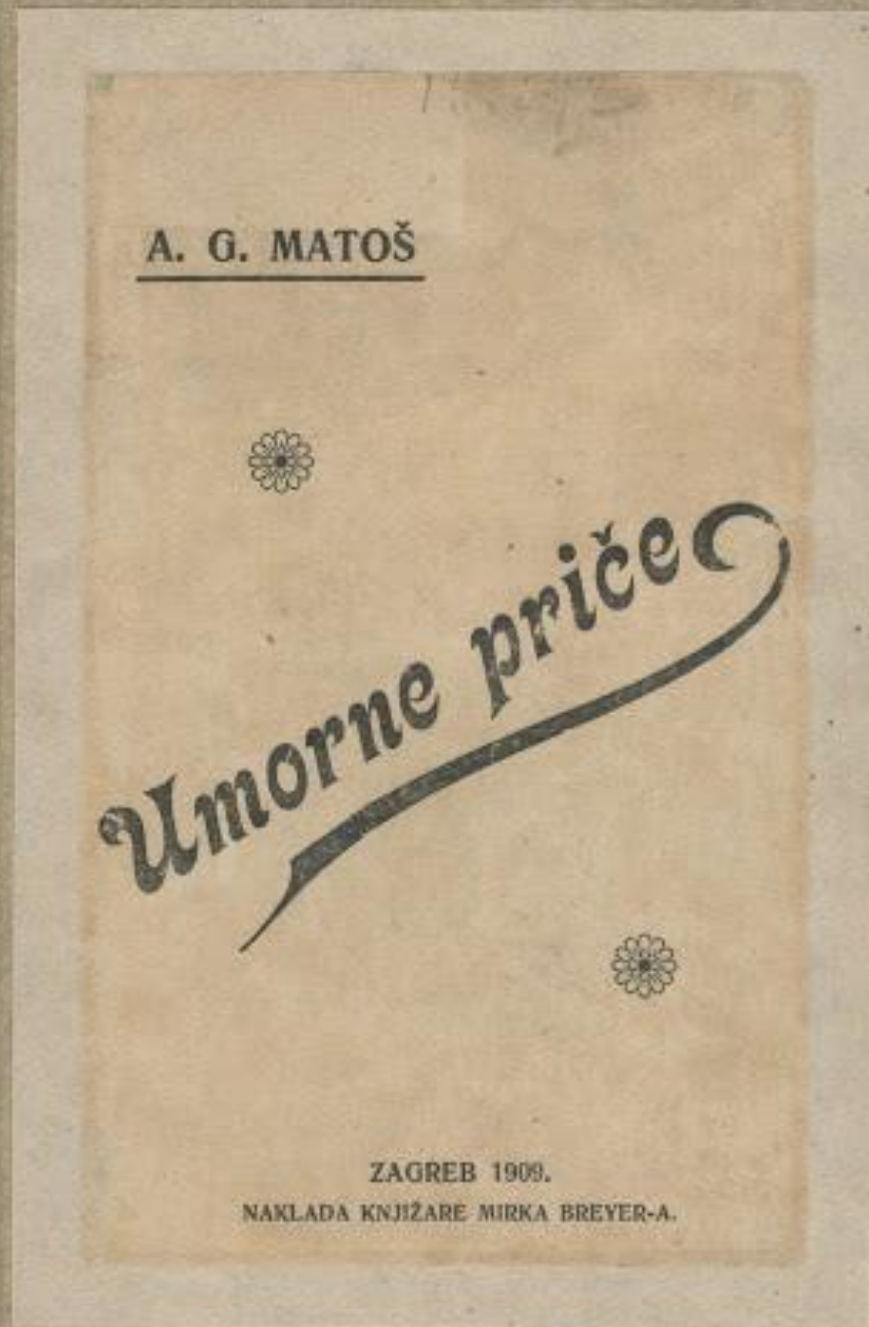
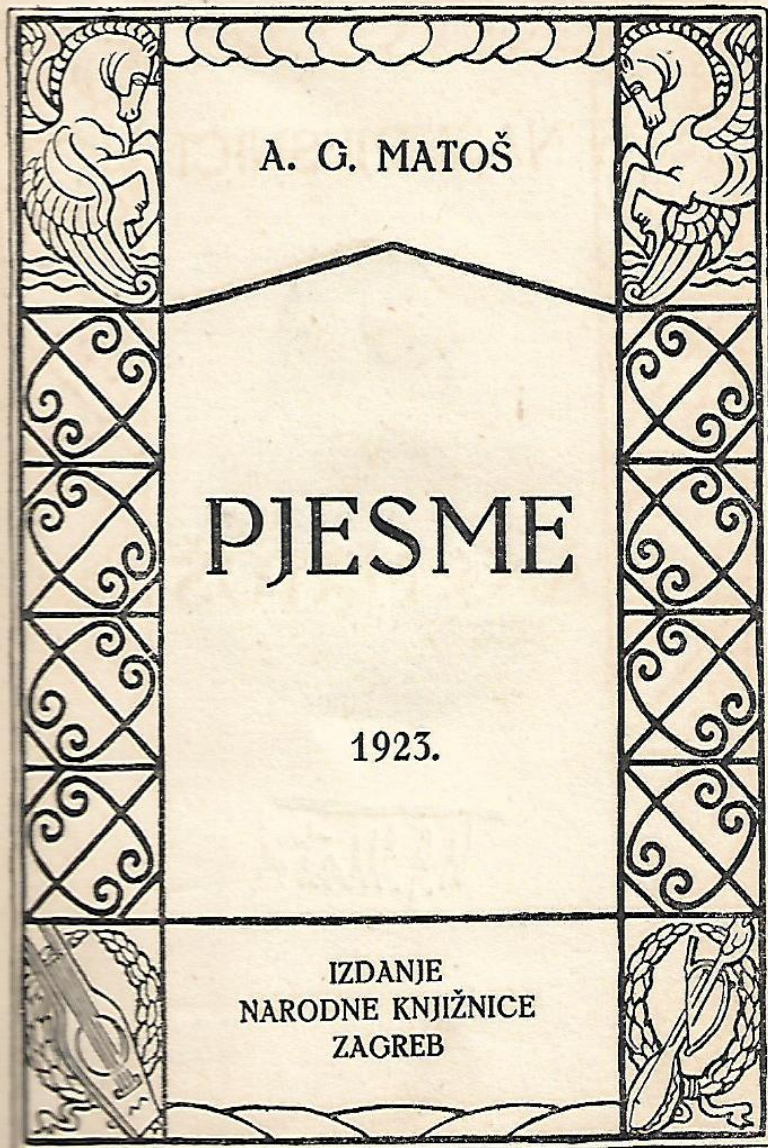
VISAK KARLA ALBRECHTA.

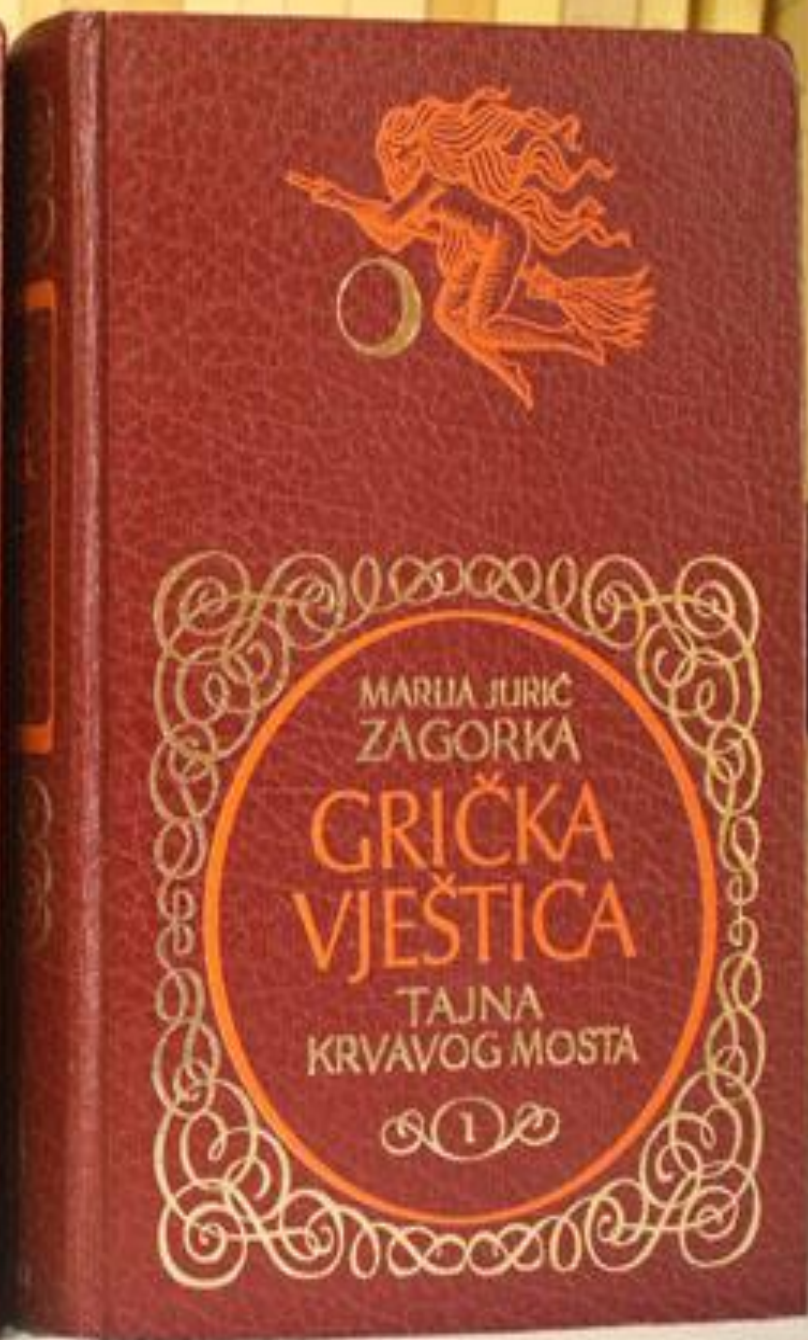
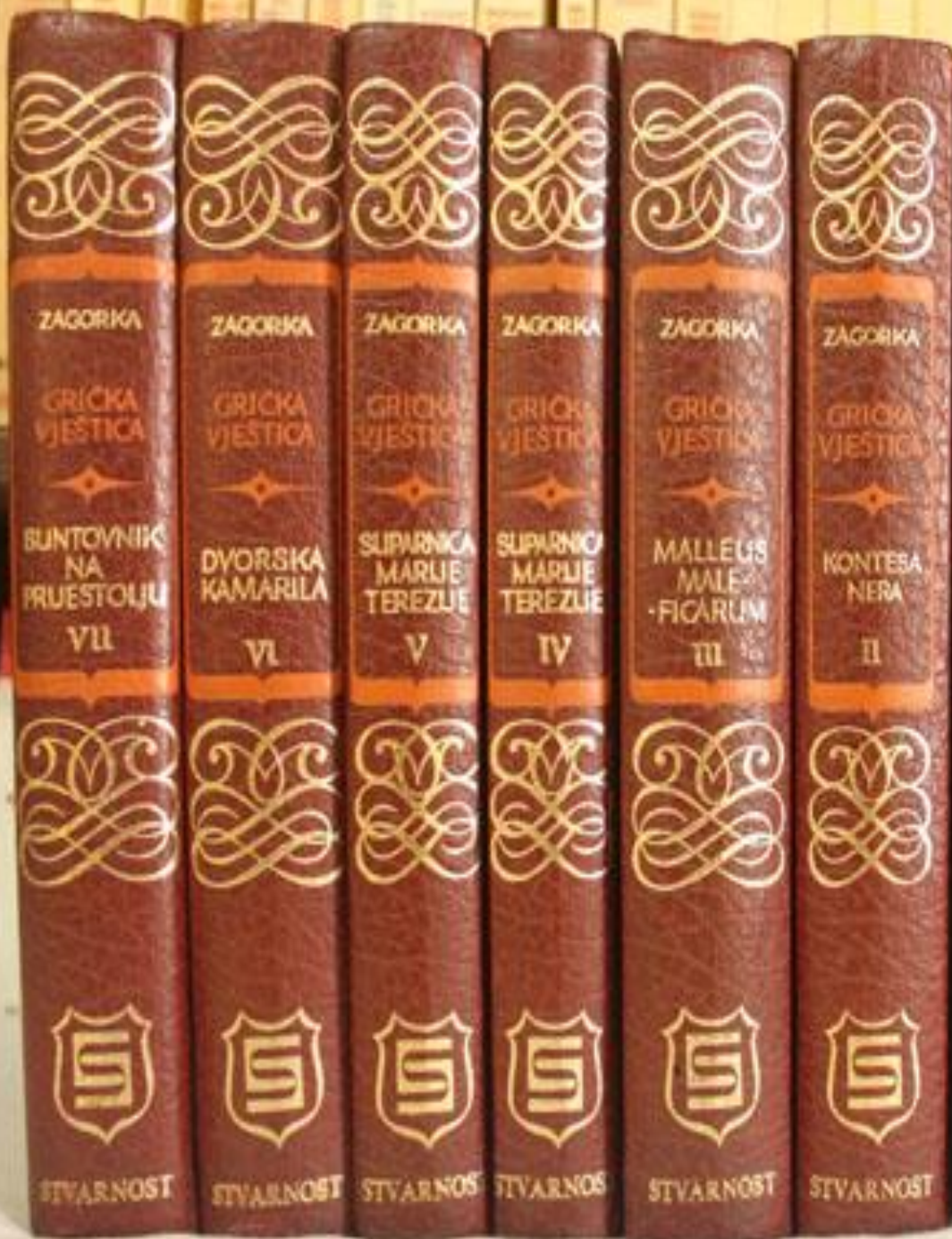
Knjige koje su promijenile Hrvatsku

- **A. G. Matoš, *Iverje***, zbirka pripovijesti, 1899., Zagreb. Ovom je knjigom Matoš pokazao svu raskoš svoga talenta, kao i u putopisnoj prozi *Naši ljudi i krajevi*, zbirkama *Novo iverje*, *Umorne priče* i dr. Sve Matoševe knjige podjednako doprinose ukupnosti njegova književnoga djelovanja, i proza, i poezija, i novinski tekstovi, i putopisi o hrvatskim krajevima, kao i oni s putovanja po mnogim krajevima i zemljama u kojima je boravio.
- **Marija Jurić Zagorka, *Grička vještica***, ciklus romana od 7 svezaka, koji su objavljeni od 1912. g. najprije u novinama. Zagorka je bila prva hrvatska novinarka, izvjestiteljica iz peštanskog parlamenta i autorica komentara, feljtona i članaka. Bila je izrazito talentirana novinarka i književnica, što je prepoznao i biskup Strossmayer, koji joj pružio i financijsku potporu pri zaposlenju u novinskoj redakciji.

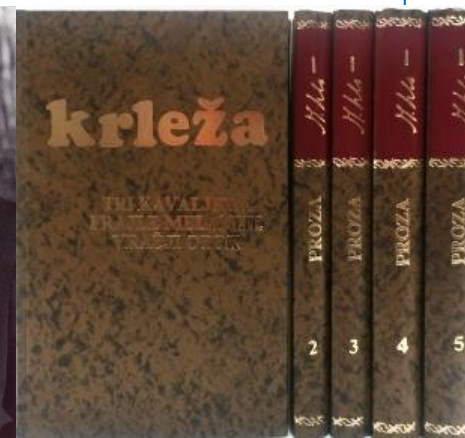

Knjige koje su promijenile Hrvatsku

- **Tin Ujević, *Lelek sebra*** – Prva Ujevićeva zbirka poezije tiskana je u Beograd, 1920. g. i odmah se vidjelo po stilskoj eleganciji i metričkoj superiornosti da se pojavio novi veliki pjesnik na našim prostorima. To se vidjelo i u njegovim sljedećim zbirkama: *Auto na korzu*, *Ojađeno zvono*, *Kolajna*, *Žedan kamen na studencu* i dr.
- **Miroslav Krleža, *Na rubu pameti***, Zagreb, 1938. Ovo je jedini Krležin roman napisan u prvom licu, što je djelovalo na popularnost i utjecaj toga djela. Krleža je napisao još niz značajnih romana kao *Povratak Filipa Latinovicza*, ciklusa drama o *Glembajevima*, zapisa, dnevničke proze, poezije – *Balade Petrice Kerempuha* i dr. Krleža je i osnivač središnje hrvatske leksikografske ustanove 1950. g., čije ime danas i nosi – **Leksikografski zavod Miroslav Krleža**.

• Hrvatska mlada lirika • Lelek sebra • Kotajna • Auto na korzu

1
A

• Ojadjeno zvono • Žedan kamen na studentcu

2
A

• Pjesme neuvršene u zbirke 1909–1935.

3
A

• Pjesme neuvršene u zbirke 1936–1955.

4
A

• Postuma • Pjesme • Pjeaničke proze • Crteži s kavanskog mramora

5
A

• Prepjevi

6
A

• Ljudi za vratima gostionice • Skalpel kaosa

7
A

8
A

TINJEVIĆ

Tinjević!
Tinjević

Opojnost uma

IZDANA U ZAGREBU

11 zbornik i eseji
12 zbornik i eseji
13 zbornik i eseji
14 zbornik i eseji
15 zbornik i eseji

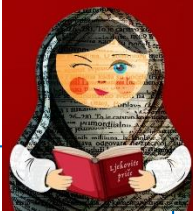

knjižna zbirka
1
2
3
4
5

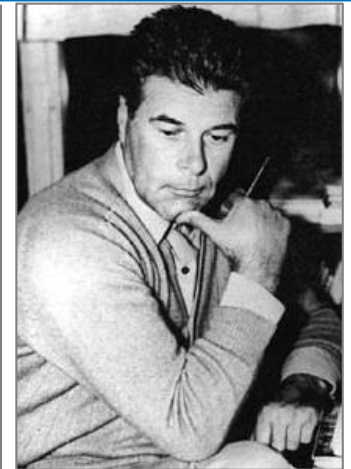
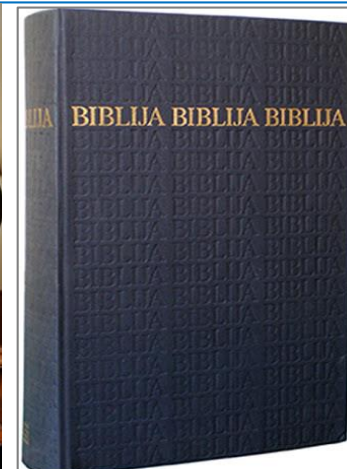
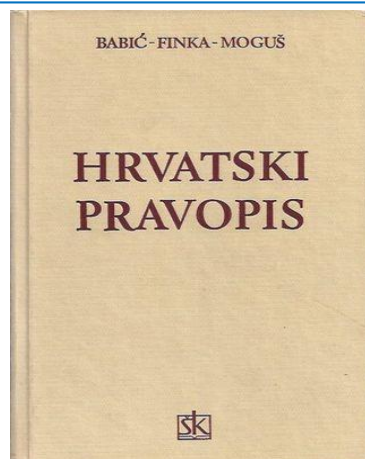
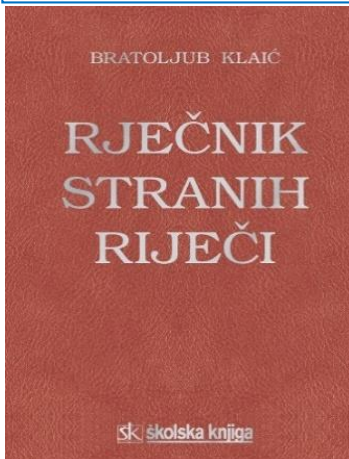
DNEVNIK
1
2
3
4
5

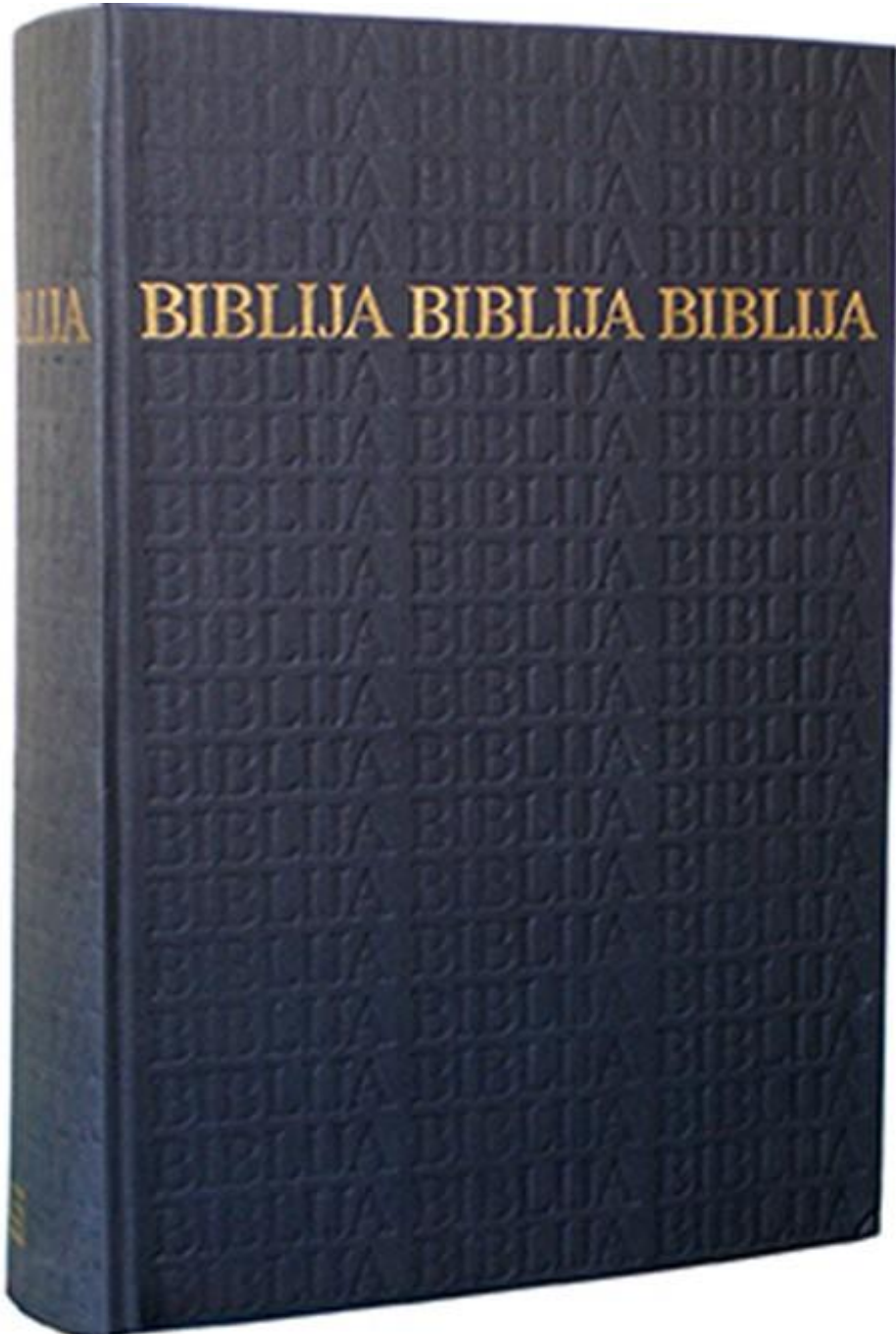
1 članci
2 članci
3 novele
4 novele
5 polemike
6 polemike
7 polemike
8 DRAME
9 DRAME
10 DRAME
11 balade
12 simfonije
13 poezija

Knjige koje su promijenile Hrvatsku

- **Bratoljub Klaić, *Rječnik stranih riječi***, najpoznatiji je hrvatski rječnik, a poznat je i u drugim zemljama. Prvo izdanje *Rječnika stranih riječi* izašlo je 1951. g., nakon čega je do 1970. g. promijenio naziv u *Veliki rječnik stranih riječi*, a potom u *Rječnik stranih riječi*. Do sada je ukupno izašlo 14 izdanja Klaićeva rječnika.
- ***Hrvatski pravopis***, popularni naziv ***Londonac***, autora Stjepana Babića, Božidara Finke i Milana Moguša objavljen 1971. g., bio je politički zabranjen, ali u fototipskom izdanju pojavio se u Londonu 1972. g.
- ***Zagrebačka Biblija***, tiskana je 1968. g., a glavni su urednici bili fra Bonaventura Duda i književnik Jure Kaštelan. Dobili smo tako prvi cjeloviti hrvatski prijevod Biblije tiskan u Hrvatskoj i baš u Zagrebu.

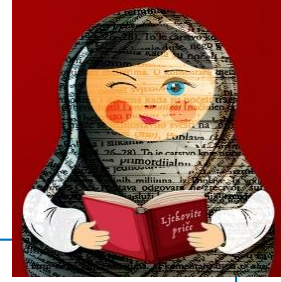

BABIĆ - FINKA - MOGUŠ

HRVATSKI PRAVOPIS

Knjige mijenjaju svijet i traju...

- U povijesti ljudskih ideja pojedine su knjige izvršile golem utjecaj na čitatelje: taj se utjecaj ogleda i odražava u kulturi, civilizaciji, znanosti, u samom tijeku povijesnih zbivanja. Dvije su kategorije knjiga ovdje relevantne: prvo, one knjige koje su poslužile kao neposredno sredstvo u određivanju tijeka zbivanja; i drugo, one knjige koje su oblikovale ljudski um kroz stoljeća. Ove su izazvale sporije učinke negoli one koje spadaju u prvu kategoriju, ali je njihov trag dublji, a njihov život postaje bogatiji kroz stoljeća.***

(Pavao Pavličić, književnik)

Voljeti knjigu...

- ***Voljeti knjigu slično je upoznavanju prijatelja kojeg, unatoč svemu, želite zadržati. Svi imamo knjige iz djetinjstva koje se predvidljivo otvaraju na omiljenoj stranici ili roman koji smo pročitali toliko puta da mu se hrbat počeo raspadati. A u vremenu kad je elektronička knjiga otvorila još jedno poglavlje u dugoj priči, mnogi su čitatelji iznova otkrili estetsku moć dobre knjige koja je istodobno i prekrasan predmet.*** (James Naughtie)
- **Izvor:** Collins, Michael i dr. 2019. *Knjige koje su promijenile povijest.* Mozaik knjiga. Zagreb.